

Kulturutskottets betänkande

1978/79:30

med anledning av propositionen 1978/79:100 såvitt gäller anslag till vissa kulturändamål samt propositionen 1978/79:143 om barn och kultur jämte motioner

Inledning

Kulturutskottet har i betänkandena 1978/79:20, 23 och 24 behandlat huvuddelen av de förslag som i propositionen 1978/79:100 lagts fram i fråga om anslag till kulturändamål och internationellt-kulturellt samarbete. Beträffande vissa anslag till kulturändamål har utskottet förklarat sig komma att avge yttrande i samband med behandlingen av propositionen 1978/79:143 om barn och kultur. Anledningen härtill är att regeringens förslag i fråga om dessa anslag och dess förslag i sistnämnda proposition har ett sådant samband att de enligt utskottets uppfattning bör bedömas av riksdagen i ett sammanhang.

Utskottet behandlar i detta betänkande de förslag av regeringen som framgår av följande redovisning.

I propositionen 1978/79:100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) har regeringen under punkterna B 4 (s. 25–28), B 21 (s. 91–94), B 27 (s. 137–140), B 30 (s. 142–145) och B 68 (s. 227–229) föreslagit riksdagen att för budgetåret 1979/80 anvisa följande anslag, nämligen

till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer ett reservationsanslag av 11 194 000 kr.,

till Filmstöd ett reservationsanslag av 18 440 000 kr.,

till Litteraturstöd ett reservationsanslag av 20 308 000 kr.,

till Bidrag till folkbibliotek ett reservationsanslag av 14 996 000 kr. och

till Riksutställningar ett reservationsanslag av 10 501 000 kr.

I propositionen 1978/79:143 (utbildningsdepartementet) har regeringen föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för kulturinsatser bland barn som förordats i propositionen,

2. till Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 7 485 000 kr.

Propositionen 1978/79:143 innehåller allmänna överväganden om arbetet med att förbättra barnens kulturella villkor. Förslag läggs fram om ett utvecklingsarbete för att stimulera till experiment och förnyelse när det gäller kulturaktiviteter bland barn. För detta arbete föreslås statens kulturråd, Riksteatern, Rikskonserter och Riksutställningar få resursförstärkningar med tillsammans omkring 3,5 milj. kr. Stödet till folkbiblioteken föreslås

förstärkt med 2 milj. kr. för att ökade insatser för barn- och ungdomsbiblioteken skall bli möjliga. Denna förstärkning föreslås i avvaktan på förslag beträffande massmarknadsutgivning av barn- och ungdomslitteratur. För barnfilmändamål föreslås en anslagsökning på 650 000 kr. Av detta belopp har 425 000 kr. beräknats för ökad import av barnfilm. För barnverksamhet vid statliga och statsunderstödda museer beräknas medel till sex nya tjänster. Operan, Dramatiska teatern, Konstfrämjandet och folkparkerna föreslås få särskilda resurser för försöksverksamhet.

I detta sammanhang behandlar utskottet helt eller delvis följande motioner, nämligen

dels de under allmänna motionstiden väckta motionerna

1978/79:435 av Gunnar Björk i Gävle m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen anholder att TV får i uppdrag att ställa barnfilm till förfogande för folkrörelser m. m.,

1978/79:439 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer anvisar 2 000 000 kr. till kulturverksamhet bland språkliga minoriteter,

1978/79:606 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om stöd till amatörverksamhet,

2. att riksdagen beslutar att till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 600 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 11 794 000 kr. för att möjliggöra ett ökat stöd till experiment och utvecklingsarbete bland amatörer,

1978/79:607 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om tillkallande av en parlamentarisk utredning beträffande den kommersiella kulturindustrin,

1978/79:610 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att till Bidrag till folkbibliotek anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 600 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 15 596 000 kr., varvid anslagsposten 1 skall uppgå till 10 816 000 kr.,

1978/79:611 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 500 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 11 694 000 kr., varvid anslagsposten 4 skall uppgå till 2 825 000 kr.,

1978/79:612 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att beträffande anslaget Litteraturstöd som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om att

permanenta massmarknadsutgivningen av prisbillig kvalitetslitteratur,

2. att riksdagen beslutar bemyndiga regeringen att träffa avtal med Stiftelsen Litteraturfrämjandet om massmarknadsutgivning av prisbillig kvalitetslitteratur,

1978/79:618 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att anslaget under B 4 till centrumbildningar på teaterns, dansens, musikens, filmens, bildkonstens och litteraturens områden i förhållande till propositionens förslag höjs med 2 000 000 kr. och fastställs till 4 644 000 kr. (yrkande 2),

1978/79:906 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen till Litteraturstöd för budgetåret 1979/80 anvisar 4 000 000 kr. för stöd till distributionen, knutet till de litteraturstödda titlar som saluförs i Bibliotekstjänsts sambindning (yrkande 2),

2. att riksdagen till Litteraturstöd för budgetåret 1979/80 anvisar 2 500 000 kr. utöver regeringens förslag vad avser utgivningsstöd till facklitteratur (yrkande 3),

3. att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till försäljningsstöd till bokhandeln, knutet till de litteraturstödda titlarna (yrkande 4),

1978/79:1299 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari yrkas att riksdagen beslutar att under anslaget Bidrag till folkbibliotek bevilja de av statens kulturråd begärda anslagsökningarna för lokal biblioteksverksamhet på 2 950 000 kr. (bokbussar 325 000 kr., litteratur för bokbussar 300 000 kr., allmän upprustning 1 025 000 kr., arbetsplatsbibliotek 600 000 kr., barnbiblioteksverksamhet 500 000 kr., projektverksamhet vid folkbiblioteken 200 000 kr.) samt ökning av bidraget till inköp av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk med 940 000 kr.,

1978/79:1303 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) vari yrkas att riksdagen beslutar att till Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 16 496 000 kr.,

1978/79:1313 av Sture Palm(s) och Anita Gradin(s) vari yrkas att riksdagen beslutar hemställa hos regeringen om att massmedieutredningen får i uppdrag att överväga även frågan om marknadsföring och distribution av kvalitetsfilm,

1978/79:1319 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen uttalar att fördelningen av det statliga produktionsstödet till Filminstitutet bör bli föremål för en parlamentarisk beredning, vilken tillsammans med Svenska teaterförbundet skall möjliggöra en utveckling av svensk film oberoende av genregränser, format eller distributionsformer (yrkande 1),

2. att riksdagen under anslaget Filmstöd anvisar ett i förhållande till

regeringens förslag med 1 000 000 kr. förhöjt belopp till olika former av filmverkstadsverksamhet (yrkande 3).

3. att riksdagen uttalar att filmpolitiken inför 1980-talet bör inordnas under de kulturpolitiska mål riksdagen fastställt och därmed frigöras från nuvarande starka kommersiella bindningar (yrkande 4),

1978/79:1854 av Karin Flodström m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för

1. att en omprioritering av teaterinstitutionernas anslag sker till förmån för barn- och ungdomsteater,

2. att målsättningen bör vara att varje barn skall få se två teaterföreställningar per år,

3. att en rullande 5-årsplan utarbetas för teaterföreställningar bland barn och ungdom av såväl institutionsteatrarna som kommunerna,

1978/79:1858 av Sven Johansson m. fl. (c) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär en utredning om förbättrad information till barn om äldre tiders kultur enligt de riktlinjer som anges i motionen,

1978/79:1874 av Per Olof Sundman m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar höja anslaget till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer med 1 milj. kr.,

2. att riksdagen hos regeringen anholder att import av barnlitteratur för att öka tillgången på barnböcker på invandrarnas hemspråk ges ekonomiskt stöd inom ramen för litteraturstödet,

3. att riksdagen beslutar höja projektstödet till särskilt kostnadskrävande litteratur med 200 000 kr. i förhållande till budgetpropositionens förslag,

4. att riksdagen hos regeringen anholder att massmarknadsutgivning av barnlitteratur startar i enlighet med Litteraturfrämjandets modell,

5. att riksdagen hos regeringen anholder att ersättnings- och upphovsrättsfrågorna för distribuering av TV-barnfilmer för visning i föreningsregi skyndsamt löses,

6. att riksdagen hos regeringen anholder att statens kulturråd får i uppdrag att starta ett projekt med uppgift att studera och samla erfarenheter från samverkansformer och nya metoder att nå barn och ungdom, för att därmed stimulera till ytterligare insatser inom barnkulturområdet,

1978/79:2131 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer delposten 1 Centrala amatörorganisationer höjs med 1 064 000 kr. och utgår med 3 519 000 kr. (yrkande 2),

*del*s de med anledning av propositionen 1978/79:143 väckta motionerna

1978/79:2243 av Bonnie Bernström (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om

1. ojämlikheten i kulturutbudet för daghemsbarn å ena sidan och barn

utan daghemsplats å andra sidan,

2. anpassning av kulturinstitutionernas öppethållandetider till små barns behov och vanor,

3. behovet av kultur för små barn,

1978/79:2272 av Ivan Svanström (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att utöver vad som föreslagits i budgetpropositionen anvisa ytterligare 100 000 kr. till Riksförbundet för hembygdsvård att inom hembygdsrörelsen använda för stimulansåtgärder i kulturarbete med barn,

1978/79:2298 av Georg Andersson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om en särskild arbetsgrupp i regeringskansliet med uppgift att behandla olika frågor rörande barn,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om utarbetande av mål och utvecklingsplan för institutionernas barnkulturarbete,

3. att riksdagen beslutar att till verksamhet av organisationer anvisa ett anslag av 4 000 000 kr. till statens kulturråd i enlighet med vad som anförts i motionen,

4. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om medel direkt till vissa institutioner beslutar att för utvecklingsarbete vid kulturinstitutioner anvisa ett anslag av 2 000 000 kr. till statens kulturråd i enlighet med vad som anförts i motionen,

5. att riksdagen med avslag på regeringens förslag beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om mål och riktlinjer för barnfilmrådets arbete,

6. att riksdagen beslutar anvisa 365 000 kr. till konstnärsnämnden för att stimulera produktion av kvalitetsfilm för barn,

7. att riksdagen med avslag på regeringens förslag beslutar anvisa 60 000 kr. till Filminstitutet för import av barnfilm,

8. att riksdagen med avslag på regeringens förslag beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om filmvisning i föreningslivet,

9. att riksdagen beslutar att till stöd för produktion av serier anvisa ett anslag av 250 000 kr. i enlighet med vad som anförts i motionen,

10. att riksdagen beslutar bemyndiga regeringen att ingå avtal med Litteraturfrämjandet angående stöd för utgivning av barn- och ungdomslitteratur i huvudsak enligt de riktlinjer som anförts i motionen,

11. att riksdagen med avslag på regeringens förslag om tillfälligt bidrag till folkbibliotek beslutar att för utgivning av prisbillig kvalitetslitteratur för barn och ungdom anvisa ett belopp av 2 500 000 kr.,

12. att riksdagen beslutar anvisa 30 000 000 kr. till allmän fritidsverksamhet,

13. att riksdagen beslutar att bidraget till allmän fritidsverksamhet skall

utgå enligt i motionen förordade riktlinjer,

14. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts i motionen om riktlinjer för det fortsatta arbetet med barnkulturfrågorna,

15. att riksdagen beslutar att till Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 32 500 000 kr. förhöjt reservationsanslag av 39 985 000 kr.,

1978/79:2299 av Ingrid Diesen m. fl. (m) vari yrkas

1. att riksdagen uttalar att barns kulturella behov bör beaktas vid all samhällsplanering,

2. att riksdagen uttalar att forskning på barnkulturområdet huvudsakligen inriktas på barns kulturella och emotionella behov,

3. att riksdagen uttalar att kulturinsatser för barn skall präglas av frihet, mångsidighet och kvalitet,

4. att riksdagen uttalar att statens satsningar inom barnkulturområdet skall decentraliseras,

5. att riksdagen hos regeringen anholder om förslag till åtgärder i syfte att förbättra kulturskaparnas medverkan i förskola och skola,

6. att riksdagen beslutar att inom det föreslagna anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn det till statens kulturråd för information, utrednings- och utvecklingsarbete anvisade beloppet 2 000 000 kr. minskas med 1 500 000 kr., vilket belopp överförs till skolöverstyrelsen, att fördelas enligt de riktlinjer som anges i motionen,

7. att riksdagen uttalar att tvingande bestämmelser beträffande kvotering av resurserna inom teatrar, musikinstitutioner och museer för att tillgodose barnens intressen inte skall komma i fråga,

1978/79:2300 av Per Olof Sundman m. fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen ur anslaget till statens kulturråd för information, utrednings- och utvecklingsarbete anvisar 1 milj. kr. till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer för särskilda projekt för barn,

2. att riksdagen hos regeringen beslutar hemställa om förslag till läsfrämjande åtgärder i permanenta former fr. o. m. 1 juli 1980,

3. att riksdagen anvisar 2 500 000 kr. för massmarknadsutgivning av barnlitteratur i enlighet med Litteraturfrämjandets modell,

4. att riksdagen avslår förslaget om sammanlagt 400 000 kr. till utvecklingsarbete vid Operan och Dramaten,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts angående anslaget till vissa museer,

6. att riksdagen anslår 100 000 kr. utöver vad som föreslagits i budgetpropositionen till hembygdsrörelsen för insatser bland barn och ungdom,

7. att riksdagen beslutar att anslaget till Svenska filminstitutet för import och distribution av barnfilm används på sätt som angivits i motionen,

8. att riksdagen avslår förslaget att regeringen skall disponera 100 000 kr. för bidrag till försök med filmvisning i nya former.

9. att riksdagen anslår 600 000 kr. för bidrag till filmvisning i nya former m. m. i enlighet med förslaget i motionen att fördelas av statens ungdomsråd.

10. att riksdagen hos regeringen begär förslag i kommande budgetproposition om ett nytt system för stöd av import av barnfilm,

11. att riksdagen anvisar 250 000 kr. till De dövas riksförbund för åtgärder för de döva enligt vad som anförts i motionen,

1978/79:2301 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen hemställer hos regeringen om att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att bearbeta kommersialismens negativa verkningar på kulturområdet, varvid bl. a. bör beaktas problem som är gemensamma för olika kulturområden, ägandeförhållanden, import och nationell produktion, stödformer och eventuella restriktioner, i enlighet med vad som anförs i motionen (yrkande 1),

2. att riksdagen beslutar att hos regeringen begära förslag om massmarknadsutgivning av barn- och ungdomsböcker i enlighet med vad som anförs i motionen (yrkande 3),

3. att riksdagen beslutar att hos regeringen hemställa om förslag om överförande av pressbyråförsäljningen i samhällets ägo (yrkande 4),

4. att riksdagen hos regeringen hemställer om en utredning som bl. a. skall se över frågan om införande av en särskild serieavgift (yrkande 5),

5. att riksdagen hos regeringen hemställer om en bildutredning i enlighet med vad som anförs i motionen (yrkande 6),

6. att riksdagen beslutar avslå de förslag till organisationsförändring som föreslås beträffande filmen och i stället uttalar att filmpolitiken inför 1980-talet bör inordnas under de kulturpolitiska mål riksdagen fastställt och därmed frigöras från nuvarande kommersiella bindningar och att därvid barnens behov särskilt skall tillgodoses (yrkande 8),

7. att riksdagen under bidrag till kulturell verksamhet bland barn under nionde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 beslutar uppta ett i förhållande till propositionen med 20 milj. kr. förhöjt belopp enligt följande fördelning:

- särskilt stöd till skol- och folkbibliotekens arbete med litteratur på invandrar- och minoritetsspråken 2 milj. kr.,

- massmarknadsutgivning av barn- och ungdomsböcker 3 milj. kr.,

- ökat bidrag till konstnärsnämnden för stöd till produktion av barnfilm som är avsedd att i första hand distribueras på annat sätt än genom vanliga biografer 3 milj. kr.,

- ökat stöd till olika försöksverksamheter i kommunerna vad gäller såväl litteraturen som teater, dans, drama, musik och bildkonst i enlighet med vad som framförs i motionen 7 milj. kr.,

- produktionsstöd till bra tecknade serier av kostnadskrävande karaktär 2

milj. kr.,

– särskilt stöd till kommunerna för inrättande av delegationer som skall kartlägga barnens situation 3 milj. kr. (yrkande 9).

I bilaga till detta betänkande lämnas en översikt över motionernas behandling.

1. Principiella synpunkter m. m. beträffande kulturinsatser för barn

Under denna punkt i betänkandet behandlar utskottet yrkandet 1 i propositionen 1978/79:143 samt – helt eller till viss del – motionerna 1978/79:607, 1854, 1858, 1874, 2243, 2272, 2298, 2299, 2300 och 2301.

I propositionen 1978/79:143 betonas att barnens kulturella situation uppmärksammas alldeles för litet i det reformarbete som hittills genomförts på kulturområdet. Det har visserligen ingalunda saknats insatser för att särskilt tillgodose barnens behov, men det har inte funnits något samlat reformprogram med utgångspunkt i barnens situation. Ett målmedvetet arbete för barnkulturen är motiverat, heter det vidare, bl. a. därför att det betyder så mycket för den enskildes personliga utveckling vilka impulser han får under uppväxtåren genom kontakt med konstnärliga verksamheter och eget deltagande i kulturaktiviteter. I det omfattande arbete som pågår för att förbättra barnens uppväxtmiljö och uppväxtvillkor spelar kulturinsatserna en viktig roll. Ansträngningarna måste inriktas både på att skapa en mångfald av verksamheter och på att undanröja sådant som hindrar barnen från att utnyttja de möjligheter som erbjuds.

För att insatserna för barns kulturaktiviteter skall kunna bli så verkningsfulla som möjligt är det enligt propositionen nödvändigt att de utformas utifrån bestämda utgångspunkter. Följande riktlinjer anses därvid böra vara vägledande.

1. Strävan måste vara att ge barn tillgång till all kultur – inte bara till en särskild barnkultur.

2. Insatserna skall i största möjliga utsträckning sättas in i de miljöer där barn redan vistas.

3. Barns egen skapande verksamhet måste främjas.

4. De eftersatta grupperna bland barnen måste uppmärksammas särskilt.

De sålunda angivna riktlinjerna motiveras i propositionen på följande sätt.

1. Den gräns som ibland dras mellan kultur för barn och kultur för vuxna är fiktiv. Vuxna har många gånger ett mycket stort utbyte av det som egentligen var avsett för barn. Å andra sidan kan t. ex. en bok som ursprungligen var tänkt som en vuxenbok bli barns käraste läsning. Barn behöver hjälp med att hitta fram till det som intresserar dem bland kulturprodukter och inom kulturinstitutioner. Grundproblemet är dock inte att skapa verksamhetsformer särskilt avsedda för barn utan att göra mer i

kulturlivet tillgängligt för barn.

2. Genom insatser i de miljöer där barn redan vistas tillvaratar vi en möjlighet att nå alla barn och insatserna blir på ett naturligt sätt utformade med hänsyn till barns erfarenheter och behov. Den kända miljön skapar en trygghet som betyder mycket för barnens möjligheter att tillägna sig nya upplevelser och uttrycksformer.

3. Mycket i barnens värld är passiviserande. Det gäller inte bara det omfattande massmedieutbudet. Även i skolan tvingas många barn att mest fungera som mottagare. Till och med de aktiviteter som läromedlen stimulerar till förutsätts ofta bli genomförda enligt i förväg bestämda mönster. Det finns liten tid för fritt skapande. Därför är det viktigt att barnens kulturverksamhet får präglas av egenaktivitet.

4. Det råder en stor ojämlikhet i barns kulturella villkor. Många barn får föga stimulans i skolarbetet och tomhet kännetecknar även deras fritid. Andra har dagen fylld av mångskiftande och utvecklande sysselsättningar. Det är motiverat med särskilda ansträngningar för de barn som har de sämsta förutsättningarna. För barn som lever under svåra sociala förhållanden kan det t. ex. behövas särskilda initiativ liksom för barn med fysiska och psykiska handikapp. Invandrarbarn behöver ett särskilt stöd så att de kan lära sig sitt hemspråk och behålla kontakten med sitt hemlands kultur.

Yrkande 1 i propositionen 1978/79:143 innebär att riksdagen skall godkänna de riktlinjer för kulturinsatser bland barn som förordats i propositionen. Yrkandet gäller uppenbarligen ovannämnda i fyra punkter gjorda uttalanden men kan förmodas därjämte åsyfta även en del andra uttalanden i propositionen. Någon precisering av vilka uttalanden det i så fall är fråga om har dock inte gjorts.

I fråga om riktlinjer för kulturinsatser för barn uttalas i den socialdemokratiska motionen 1978/79:2298 att det är svårt att betrakta de allmänna synpunkter som anförs i propositionen som vägledande riktlinjer för kulturpolitiken. Motionärerna anser att de riktlinjer som riksdagen 1974 lade fast för att utveckla arbetet på kulturområdet ger bättre vägledning än de som nu antyds i propositionen om barn och kultur. Förverkligandet av 1974 års kulturpolitiska mål måste förankras i en strategi vars fullföljande förändrar och förbättrar situationen för barn. Enligt motionärernas uppfattning saknas en sådan strategi i propositionen. I motionen redovisas i sex punkter hur socialdemokraterna vill att insatserna på barnkulturområdet skall utformas och vilka områden som är särskilt angelägna att uppmärksamma med hänsyn till barnen. Yrkande 14 i motionen innebär att riksdagen som sin mening bör ge till känna för regeringen vad som anförts i motionen om riktlinjer för det fortsatta arbetet med barnkulturfrågorna.

De i propositionen i fyra punkter gjorda uttalandena om riktlinjer som bör följas för att insatserna för barnens kulturaktiviteter skall bli så verkningsfulla som möjligt berörs i inledningen till motionen 1978/79:2299 (m). Motionärerna förklarar sig dela synen att strävan måste vara att ge barn tillgång till all kultur – inte bara till en särskild barnkultur. De instämmer också i att insatserna i största möjliga utsträckning skall sättas in där barn

redan vistas samt i att barnens kulturverksamhet bör präglas av egenaktivitet. Däremot förekommer inte i motionen något uttalande som anger hur motionärerna ställer sig till regeringens förslag att riksdagen skall godkänna de riktlinjer för kulturinsatser bland barn som förordats i propositionen.

Den av företrädare för centerpartiet väcka motionen 1978/79:2300 går inte in på någon diskussion av propositionens hemställan om godkännande av i propositionen angivna riktlinjer för kulturinsatser bland barn.

De fyra vägledande riktlinjer som anges i propositionen om barnkulturen låter bestickande – få torde ha något att invända mot dem, uttalas det i motionen 1978/79:2301 (vpk). Någon ståndpunkt till frågan huruvida dessa riktlinjer bör godkännas genom ett formligt beslut av riksdagen anges däremot inte. Det uttalas vidare i motionen att målsättningarna i propositionen inte följts upp, vare sig i analysen eller i de konkreta förslag som anges. Det allvarligaste med regeringens barnkulturproposition är inte vad som står i den, utan vad som utelämnas. Därmed undviker regeringen att diskutera barnen i det kommersiella samhället, liksom den undviker att ta upp en diskussion om vilka barn som exploateras hårdast av barnkulturindustrin.

Motionerna 1978/79:2243 (fp) och 1978/79:2272 (c) innehåller inte några uttalanden om godkännande av de i propositionen förordade riktlinjerna för kulturinsatser bland barn.

Med det nu anförda har utskottet redovisat i vad mån i olika motioner gjorts uttalanden angående hemställan i mom. 1 i propositionen 1978/79:143. Därutöver förekommer i dessa och i en del andra motioner vissa yrkanden av i huvudsak principiell natur som utskottet finner lämpligt att behandla i detta sammanhang.

I motionen 1978/79:2299 (m) yrkas att riksdagen skall göra vissa uttalanden i fråga om barn och kultur. Det första av dem innebär att barns kulturella behov bör beaktas vid all samhällsplanering (yrkande 1). Motionärerna framhåller bl. a. att kulturlivet inte kan avskiljas eller särbehandlas så att det framstår som isolerat i förhållande till andra samhällssektorer. Strävan bör vara att bryta ner gränserna och främja samverkan mellan kulturell och annan verksamhet i samhället.

I motionen 1978/79:2298 (s) betonas att samspelet mellan olika politiska områden många gånger får avgörande effekter för barn. Barnen måste stå i centrum för reformarbetet så att detta medverkar till att ge barnen goda uppväxtvillkor. Motionärerna betonar att en bevakning av reformarbetets effekter bör ske över en längre tidsperiod. Det är nödvändigt att en aktuell dokumentation om barns livsvillkor finns samlad och kan ge underlag för olika reformer vare sig dessa riktas direkt till barnen eller indirekt kommer att påverka barnens villkor. På samma sätt som när det gäller arbetet för jämställdhet mellan män och kvinnor krävs en ständig uppmärksamhet om det skall bli möjligt att vid varje tillfälle "tänka in" barnen i reformpolitiken. Motionärerna anser att det är motiverat att en särskild arbetsgrupp

inom regeringskansliet får medverka till att det blir ett genombrott för en bättre uppmärksamhet på barnens situation i det löpande reformarbetet. Enligt yrkande 1 i motionen bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen vad som i motionen anförts om en dylik arbetsgrupp i regeringskansliet.

I samma motion erinras om att det under flera år varit en uttalad ambition att ge barnen bättre möjligheter på kulturområdet. Trots detta kan det i dag konstateras att insatserna för barn är alltför små. Motionärerna uttalar att planeringen för barn inom kulturområdet liksom genomförandet av dessa planer måste bedrivas med långt större målmedvetenhet än hittills. De anser därför att varje institution eller grupp som med statligt stöd verkar på kulturområdet i samband med den årliga anslagsframställningen skall ange ett mål och en utvecklingsplan för sitt arbete bland barn. Riksdagen bör enligt yrkande 2 i motionen ansluta sig till denna uppfattning och ge detta till känna för regeringen.

I motionen 1978/79:2299 (m) uttalas att barnens behov måste analyseras innan man tvärsäkert uttalar sig om vilka kulturföreteelser som är skadliga eller bör motarbetas. Det bör vara betydligt mera angeläget att bygga upp skyddsmekanismer och kritisk förmåga hos barn gentemot ett ohämmat kommersiellt utbud och att söka kunskap om barns behov än att ropa på förbud. I kunskapssökandet bör ingå att utröna vad i det kommersiella kulturutbudet som fyller ett uttalat behov hos barn och ungdomar. Utgångspunkten för den forskning som motionärerna finner nödvändig är uppfattningen att man måste veta något om barnens emotionella och kulturella behov för att kunna påverka och förändra kulturellt utbud eller efterfrågan. Att fördöma eller i sämsta fall förbjuda kulturyttringar utan att sätta något i deras ställe är föga meningsfullt. Den statliga kulturpolitikens uppgift bör vara att skapa alternativ. Även barn och ungdomar har rätt att kräva tolerans och valfrihet. Vad motionärerna anför i denna del utmynnar i ett yrkande att riksdagen skall uttala att forskning på barnkulturområdet huvudsakligen bör inriktas på barns kulturella och emotionella behov (yrkande 2).

Yrkande 3 i samma motion går ut på att riksdagen skall uttala att kulturinsatser för barn skall präglas av frihet, mångsidighet och kvalitet. Någon särskild motivering för detta yrkande har inte anförts, men det torde ha samma bakgrund som ett motionsyrkande av näraliggande innebörd beträffande den allmänna kulturpolitiken som utskottet behandlade vid 1974 års riksdag (KrU 1974:15).

I motionen 1978/79:2299 (m) refereras – uppenbarligen med instämmande – ett uttalande i propositionen om att erfarenheterna av hur man bäst intresserar och engagerar barn finns inom de institutioner, grupper, organisationer och föreningar som svarar för den kulturverksamhet som riktar sig direkt till barnen. Desto mer egendomligt är det enligt motionärerna att de satsningar som föreslås nästan undantagslöst avser central nivå, företrädesvis

kulturrådet. Naturliga mottagare och förvaltare av resurser för en förbättrad barnkultur bör vara de lokalt verksamma. Riksdagen bör enligt yrkande 4 i motionen uttala att statens satsningar inom barnkulturområdet skall decentraliseras.

I propositionen diskuteras bland andra principfrågor även hur man på bästa sätt skall kunna skapa garantier för att de resurser som står till förfogande för kulturaktiviteter disponeras så att de i rimlig omfattning kommer barnen till del. Ett av barnkulturgruppen framlagt förslag om en kvotering av resurserna avvisas, men det förutsätts att kulturrådet skall följa utvecklingen och efter en treårsperiod göra en sammanfattande beskrivning av läget och bedöma om det finns anledning att på nytt aktualisera frågan om tvingande bestämmelser.

I motionen 1978/79:2299 (m) uttalas att propositionen på ett övertygande sätt redovisat de principiella och praktiska invändningar som kan riktas mot ett system med kvotering av resurserna. Motionärerna anser inte att det finns någon anledning att efter en treårsperiod åter ta upp frågan om en resurskvotering och yrkar därför att riksdagen skall göra ett uttalande om att en dylik kvotering inte skall komma i fråga (yrkande 7).

Värdet av teater för barn och ungdom betonas i motionen 1978/79:1854 (s). Motionärerna konstaterar att de flesta institutionsteatrar numera spelar barn- och ungdomsteater varje år men samtidigt att det långtifrån är så att alla grundskolans stadier får ens en uppsättning eller att förskolebarn alls ser teater. För ca tio år sedan kom man ganska snabbt överens om att två teaterbesök per barn och år kunde vara rimligt, och man trodde att det inte skulle dröja så länge innan detta mål uppnåddes. Utvecklingen sedan dess har emellertid inte motsvarat förhoppningarna. Motionärerna anser att riksdagen bör göra ett uttalande om att dels en omprioritering av teaterinstitutionernas anslag till förmån för barn- och ungdomsteater bör ske, dels målsättningen bör vara att varje barn skall få se två teaterföreställningar per år, och dels att både institutionsteatrarna och kommunerna skall utarbeta en rullande femårsplan för teaterföreställningar för barn och ungdom.

Vissa synpunkter på de helt små barnens situation framförs i motionen 1978/79:2243 (fp). För det första påpekas att endast 23 % av alla barn i förskoleåldern har daghemsplats. Barn utan sådan plats får inte del av det kulturutbud som förmedlas enbart genom förskolan. Vidare påpekas vikten av att barnkulturevenemang förläggs till tider på dagen som är lämpliga med hänsyn till de små barnens mat- och sovttider. Slutligen betonas dels vikten av forskning om små barns möjligheter att tillgodogöra sig kultur, dels att kulturutbudet i större utsträckning än för närvarande bör riktas till små barn. Motionen utmynnar i ett yrkande att riksdagen som sin mening skall ge till känna för regeringen vad motionären anfört i nu redovisade hänseenden.

Förskolans och skolans betydelse när det gäller att väcka och

stimulera kulturintresse och att förmedla kulturupplevelser till barnen betonas starkt i motionen 1978/79:2299 (m). Förskolan och skolan är vår främsta möjlighet att göra alla barn förtrogna med kulturlivets rikedom och mångfald. Kulturlivet måste bli ett vardagsnära inslag i barnens värld. Det uttalas vidare i motionen att k u l t u r s k a p a r n a måste in i skolans värld om man skall kunna uppnå en djupare förståelse hos eleverna för de kulturella uttrycksmedlen och skapa bättre förutsättningar för att starta en diskussion om kulturens roll och minska det främlingskap som många känner inför den s. k. finkulturen och mot kulturskaparna själva. Yrkande 5 i motionen innebär att riksdagen hos regeringen bör anhålla om förslag till åtgärder i syfte att förbättra kulturskaparnas medverkan i förskola och skola.

I motionen 1978/79:1858 (c) framhålls betydelsen av att barn får k ä n n e - dom om äldre tiders kultur. Det är viktigt, säger motionärerna, att barnen som en gång skall ta hand om samhället får kännedom om hur detta var i äldre tider. De pekar på den centrala roll familjen tidigare spelade, framhåller kyrkans och kristendomens betydelse och betonar hur väckelse- och nykterhetsrörelserna påverkat uppbyggnaden av vårt samhälle. Motionärerna anser att riksdagen hos regeringen bör begära en utredning om förbättrad information till barn om äldre tiders kultur.

Under rubriken Samlade insatser inom barnkulturområdet betonas i motionen 1978/79:1874 (c) vikten både av många olika insatser inom detta område och av samverkan mellan de åtgärder som vidtas. Barns och ungdomars situation formas av förhållanden inom många områden i samhället, heter det i motionen. Det är därför angeläget att åtgärder i syfte att förbättra barnens totala kulturmiljö vidtas inom olika områden och i samverkan. En helhetssyn på barnens situation måste göra sig gällande.

Motionärerna framhåller vidare att praktiska erfarenheter bör läggas till grund för utvecklingsarbetet inom barnkulturområdet. På många håll i landet görs insatser som kan vara till nytta som idéunderlag i andra delar av landet. Av särskilt intresse är att studera och förmedla erfarenheter av samverkansformer och nya metoder att nå barn och ungdomar. Enligt yrkande 6 i motionen bör riksdagen hos regeringen anhålla att statens kulturråd får i uppdrag att studera och samla erfarenheter från samverkansformer och nya metoder att nå barn och ungdomar för att därmed stimulera till ytterligare insatser inom barnkulturområdet.

I motionen 1978/79:607 (s) erinras om att ett av de kulturpolitiska mål som riksdagen antog 1974 innebar att kommersialismens negativa verkningar på kulturområdet skulle motverkas. Samtidigt angavs att en av statens kulturråds viktigaste uppgifter skulle vara att följa den kommersiella utvecklingen och lämna förslag till åtgärder. Motionärerna uttalar att reformverksamheten efter 1974/75 endast marginellt kunnat motverka kulturindustrins utveckling och kommersialismens negativa verkningar. Den borgerliga regeringen har intagit en passiv hållning, när det gällt åtgärder i detta syfte. Det hittills genomförda utredningsarbetet har inte gett regering

och riksdag något samlat underlag för bedömning av vare sig fritidsindustrins eller kulturindustrins ekonomiska ställning, utbredning och sammankoppling med multinationella intressen. Barnkulturgruppen har beskrivit situationen på kulturområdet som oroande och bl. a. föreslagit tillsättande av en parlamentarisk utredning om kulturindustrin och dess förgreningar.

Motionärerna framhåller att det från olika håll kommer oroande rapporter om maktkoncentrationen inom den privata kulturindustrin och om vårt växande beroende av multinationella intressen. Den dominans som den kommersiella kulturindustrin utvecklat är enligt motionärernas uppfattning i sig motiv för en granskning av en parlamentarisk utredning. Därtill kommer en lång rad andra motiv som framför allt har att göra med effekterna av det utbud denna indirekt svarar för. Ett sådant motiv gäller hur yttrandefriheten skall kunna skyddas och utvidgas till att omfatta allt fler i samhället. Ett annat motiv för en bred granskning av kulturindustrin är att det finns ett behov av att analysera frågan om 1970-talets kulturpolitik har kunnat motverka kommersialismens negativa effekter och vilken politik som bör utformas för framtiden. Motionärerna anser att det behövs en parlamentarisk utredning med uppgift att göra en samlad kartläggning av kulturindustrins branschstruktur, utveckling och förgreningar till andra samhällsområden, främst kopplingen till fritidsindustrin i övrigt. Utredningen bör också kartlägga vårt beroende av den internationella kulturindustrin. Kartläggningen bör även omfatta uppgifter om verksamhetens nuvarande omfattning, jämförelser bakåt i tiden och om möjligt prognoser för framtiden.

Den hittills förda kulturpolitikens effekter i syfte att motverka kommersialismens negativa verkningar bör utvärderas, uttalas det vidare i motionen. Utredningen bör också analysera vilka åtgärder som är möjliga att vidta i syfte att öka medvetenheten om vår kulturella identitet och vidga yttrandefriheten. Dessutom bör en plan för framtida reformer i detta syfte utarbetas. I detta sammanhang bör särskilt skolans, folkrörelsernas och kulturarbetarnas roll behandlas.

Frågan om kommersialismens negativa verkningar har tagits upp även i motionen 1978/79:2301 (vpk). Yrkande 1 i denna motion innebär att riksdagen hos regeringen bör hemställa om att en parlamentarisk utredning tillsätts med uppgift att bearbeta kommersialismens negativa verkningar på kulturområdet, varvid bl. a. bör beaktas problem som är gemensamma för olika kulturområden, ägandeförhållanden, import och nationell produktion, stödformer och eventuella restriktioner i enlighet med vad som anförs i motionen.

I samma motion yrkas att riksdagen hos regeringen skall hemställa om en bildutredning (yrkande 6). Motionärerna har därmed tagit upp ett förslag av barnkulturgruppen. I motionen framhålls att bilden är ett relativt sett outforskat område, när det gäller barnen. Inte minst viktigt är att bildkonstnärer ges möjlighet att tillsammans med barn formulera bilder i förskolan, i skolan och i lokaler av verkstadstyp i bostadsområden.

Utskottet

Yrkande 1 i propositionen 1978/79:143 innebär att riksdagen skall godkänna de riktlinjer för kulturinsatser bland barn som förordats i propositionen. Detta ger utskottet anledning att till en början överväga vilken innebörd begreppet riktlinjer har i detta sammanhang.

Utskottet konstaterar då först att riktlinjer som underställs riksdagens prövning måste vara preciserade på ett sådant sätt att ett blivande riksdagsbeslut om godkännande såvitt möjligt blir klart och otvetydigt. Utrymmet för olika tolkningar måste vara det minsta möjliga. Detta är nödvändigt för den framtida tillämpningen men också med hänsyn till själva riksdagsbehandlingen, eftersom propositionens förslag måste kunna ställas mot eventuella motionsyrkanden. Utskottet är medvetet om att det kan vara svårt att finna så exakta formuleringar som önskvärt, men detta får inte leda till att det principiella kravet på tydlighet eftersätts.

Vidare anser utskottet att ett formligt beslut av riksdagen om godkännande av riktlinjer för det framtida handlandet inom ett visst område knappast bör aktualiseras annat än i fall då regeringen inte anses kunna eller böra handla utan detta godkännande. I detta ligger också att riktlinjerna bör gälla principiellt betydelsefulla frågeställningar och åtminstone i regel ha en räckvidd utöver den närmaste framtiden. Framhållas må också att riksdagens godkännande av vissa riktlinjer enligt utskottets mening bör få som konsekvens att ifrågasatta avvikelser från riktlinjerna underställs riksdagens prövning.

Utskottet anser alltså att vissa bestämda förutsättningar bör föreligga, innan riksdagen genom ett formligt beslut anger vilka riktlinjer som bör gälla för det politiska handlandet inom ett visst område. Det bör tilläggas att riksdagen – utan att det är fråga om "riktlinjebeslut" av den typ som utskottet nu talar om – i mycket stor utsträckning genom sina beslut anger riktlinjer för det framtida handlandet. Så är bl. a. fallet med beslut om medelsanvisningar. I dylika ligger regelmässigt ett beslut av "riktlinjekaraktär" – varje anslag skall användas för därmed avsett ändamål. I den motivering som ges för ett anslag ligger de riktlinjer som gäller för anslagets användning.

Den hemställan om godkännande av riktlinjer för kulturinsatser bland barn som görs i propositionen 1978/79:143 är inte uttryckligen knuten till de under fyra punkter gjorda uttalanden som i propositionen betecknats som riktlinjer och som utskottet redovisat i det föregående. Utskottet har därför ställt sig frågan om det i propositionen finns andra uttalanden som bör anses falla in under samma hemställan. Med utgångspunkt i det principiella synsätt som utskottet nyss redovisat har utskottet funnit att så inte är fallet. Propositionens hemställan om godkännande av riktlinjer bör därför enligt utskottets uppfattning anses gälla nyssnämnda fyra uttalanden.

Av den redovisning som utskottet i det föregående lämnat för de motioner som väckts med anledning av propositionen 1978/79:143 framgår i vad mån

motionärerna uttalat sig angående de fyra riktlinjerna i propositionen. I motionen 1978/79:2299 (m) uttalar motionärerna sin anslutning till tre av dem men finner det samtidigt behövt att riksdagen gör en rad andra principiella uttalanden. Propositionens fyra riktlinjer föranleder inte i och för sig några erinringar i motionen 1978/79:2301 (vpk) men propositionen anses bristfällig. Motionärerna föreslår bl. a. flera olika kompletterande beslut. En klart kritisk ståndpunkt till propositionens förslag om riktlinjer redovisas i motionen 1978/79:2298 (s). Motionärerna finner det svårt att betrakta de allmänna synpunkter som anförs i propositionen som vägledande riktlinjer för kulturpolitiken. De anser att de riktlinjer som riksdagen 1974 lade fast för kulturpolitiken ger bättre vägledning än de som nu antyds i propositionen om barn och kultur. De synpunkter som i motionen anförs i fråga om riktlinjer för det fortsatta arbetet med barnkulturfrågorna bör riksdagen enligt motionen som sin mening ge till känna för regeringen (yrkande 14).

Ingen av de tre övriga motioner som väckts med anledning av propositionen 1978/79:143 innehåller någon uttrycklig kommentar till propositionens riktlinjer för kulturinsatser bland barn.

I fråga om godkännande av dessa riktlinjer vill utskottet för egen del först framhålla att de kulturpolitiska mål som fastställdes av 1974 års riksdag givetvis skall vara vägledande även när det gäller kulturinsatser bland barn. Utskottet instämmer alltså i de synpunkter härvidlag som anförts i motionen 1978/79:2298 (s). Vidare vill utskottet framhålla att det enligt utskottets mening principiellt sett är mindre önskvärt att kompletterande mål och riktlinjer anges för särskilda delar av kulturområdet. Redan detta medför att utskottet känner tveksamhet inför propositionens förslag i denna del. Därtill kommer en del andra omständigheter. De mål som man enligt propositionens fyra riktlinjer bör eftersträva ligger i viss utsträckning inom ramen för 1974 års mål, och det behövs alltså i denna del inte någon fastställelse. Utskottet anser vidare att ifrågavarande uttalanden – även om de inte ger anledning till några invändningar utan snarast kan anses innebära ett utvecklande av tankegångar som redan ligger i 1974 års beslut – är så allmänt hållna att de inte motsvarar de krav som bör vara uppfyllda om det skall bli fråga om ett formligt godkännande genom beslut av riksdagen.

Utskottet vill vidare i anslutning till uttalanden både i propositionen 1978/79:143 och i flera av de med anledning av denna väckta motionerna kraftigt betona den betydelse det har för barnens personliga utveckling att de får växa upp under goda förhållanden och i innehållsrika och stimulerande miljöer. Det är en angelägen samhällsuppgift att verka för att så blir fallet. Det väsentliga i kulturpolitiskt hänseende är därvid både att skapa verksamhetsformer som är särskilt avsedda för barn och att göra mer i kulturlivet tillgängligt för barn. Ansvar för barnens miljö delas av många och gäller inom vidsträckt område av samhällslivet. Det vilar på enskilda människor, på hem, förskola och skola, på andra institutioner och på olika organisationer.

Vad utskottet med anledning av propositionen 1978/79:143, yrkande 1, och motionen 1978/79:2298, yrkande 14, anført om kulturinsatser bland barn bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

I motionen 1978/79:2299 (m) föreslås att riksdagen uttalar att barns kulturella behov bör beaktas vid all samhällsplanering (yrkande 1). Motionärerna synes i första hand åsyfta den yttre miljön. Begångna misstag med "betonggetton" m. m. får inte upprepas. Att planera i människovänlig skala, att bygga vackra hus och skapa estetiskt tilltalande miljöer tjäna människornas intressen, framhåller motionärerna. På så sätt kan också barnens intresse för konst och arkitektur främjas, samtidigt som alienation, vandalisering och allmän otrivsel motverkas.

Den uppfattning som ligger bakom detta yrkande, nämligen att man i olika sammanhang måste uppmärksamma barnens situation och ta hänsyn till deras behov, ligger helt i linje med uttalanden som utskottet gjort i det föregående och föreslagit riksdagen att instämma i. Motionen kan därmed anses redan vara i viss mån tillgodosedd. Något ytterligare uttalande från riksdagens sida av nämnda innebörd erfordras inte. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79:2299, yrkande 1.

Barnen måste stå i centrum för allt reformarbete som riktar sig direkt till dem eller indirekt kommer att påverka deras villkor, uttalas det i motionen 1978/79:2298 (s). Motionärerna anser att en särskild arbetsgrupp bör tillsättas inom regeringskansliet med uppgift att medverka till att barnens situation uppmärksammas bättre än hittills i det löpande reformarbetet (yrkande 1).

Även bakom detta yrkande ligger uppfattningen att man i olika sammanhang måste uppmärksamma barnens situation och ta hänsyn till deras behov. Som nyss framhållits har utskottet i det föregående gjort uttalanden av samma innebörd och föreslagit riksdagen att instämma. Yrkande 1 i motionen 1978/79:2298 kan därmed anses i viss mån vara tillgodosett. Vad beträffar det konkreta önskemålet i motionen om en arbetsgrupp inom regeringskansliet anser utskottet att detta är en fråga som bör övervägas inom regeringen utan vägledande uttalanden från riksdagens sida. Utskottet avstyrker detta yrkande.

I motionen 1978/79:2298 (s) framhålls att det under flera år varit en uttalad ambition att ge barnen bättre möjligheter på kulturområdet men att det trots detta i dag kan konstateras att insatserna för barn är för små. Motionärerna framhåller att planeringen för barn på kulturområdet och genomförandet av uppgjorda planer måste bedrivas med långt större målmedvetenhet än hittills. Varje institution eller grupp som med statligt stöd verkar på kulturområdet bör därför enligt motionärerna i samband med sin årliga anslagsframställning ange ett mål och en utvecklingsplan för sitt arbete bland barn. Motionärerna yrkar att riksdagen som sin mening skall ge till känna för regeringen vad som i detta hänseende anförts i motionen (yrkande 2).

Utskottet får med anledning härav erinra om att det i propositionen uttalats

att ansvaret för att kulturverksamheten i ökad utsträckning utformas med utgångspunkt i barns erfarenheter och önskemål inte kan överlåtas på särskilda institutioner eller personer. Det måste delas av alla som är verksamma på kulturområdet, om ett snabbt och bra resultat skall uppnås. Erfarenheterna av hur man bäst intresserar och engagerar barn finns inom de institutioner, grupper, organisationer och föreningar som svarar för kulturverksamhetens genomförande. Därför är det naturligt att ett stort ansvar för att barns behov blir tillgodosedda läggs hos dem som är praktiskt verksamma. Stat, kommuner och landstingskommuner har att svara för att kulturen får resurser. De som i praktiskt arbete förvaltar resurserna får ansvara för att barnen tillgodoses med en rimlig andel.

Utskottet instämmer i de sålunda redovisade synpunkterna på ansvaret på kulturområdet. Samma synsätt ligger enligt utskottets bedömning bakom det nyss redovisade yrkandet 2 i motionen 1978/79:2298 om skyldighet för institutioner m. fl. att årligen redovisa ett mål och en utvecklingsplan för sitt arbete bland barn. Med hänsyn härtill anser utskottet inte att det behövs något formligt riksdagsuttalande enligt motionsyrkandet, som därför avstyrks. Utskottet vill tillägga att utskottet i det följande behandlar frågan om lämpligheten av att genom kvoteringsbestämmelser skapa garantier för att kulturinsatserna för barn får en rimlig omfattning.

Det i motionen 1978/79:2299 (m) framställda yrkandet 2 om inriktningen av forskningen på barnkulturområdet avstyrks av utskottet, eftersom riksdagen enligt utskottets bedömning inte genom uttalanden av denna typ bör försöka styra den fria forskningen.

Det i samma motion i yrkande 3 föreslagna riksdagsuttalandet om att kulturinsatser för barn skall präglas av frihet, mångsidighet och kvalitet ligger nära ett motionsyrkande om de kulturpolitiska målen som framfördes av företrädare för moderata samlingspartiet vid 1974 års riksdag. Detta yrkande gällde följande tillägg till de i propositionen 1974:28 föreslagna kulturpolitiska målformuleringarna: "Kulturpolitiken skall syfta till att ge människorna möjlighet att delta i ett kulturliv präglad av kvalitet, frihet och mångfald". Yrkandet avstyrktes av kulturutskottet (KrU 1974:15). Utskottet framhöll därvid att de i propositionen föreslagna målformuleringarna både betonade vikten av att slå vakt om yttrandefriheten och i hög grad var ägnade att stärka mångfalden i de kulturpolitiska yttringarna. Beträffande kravet på kvalitet i konstnärliga sammanhang konstaterade utskottet att detta låg bakom åtskilliga ståndpunktstaganden i propositionen utan att det getts "målkaraktär".

Utskottet, som i det föregående uttalat sig mot fastställandet av särskilda kulturpolitiska mål och riktlinjer för delar av kulturområdet, avstyrker nu ifrågavarande yrkande i motionen 1978/79:2299.

Enligt yrkande 4 i motionen 1978/79:2299 bör riksdagen uttala att statens satsningar inom barnkulturområdet skall decentraliseras. Utskottet får med anledning härav erinra om att ett av de vid 1974 års riksdag antagna

kulturpolitiska målen innebär att kulturpolitiken skall främja en decentralisering av verksamhet och beslutsformer inom kulturområdet. Mot denna bakgrund finner utskottet inte anledning tillstyrka att riksdagen gör det föreslagna uttalandet om decentralisering inom barnkulturområdet. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79:2299, yrkande 4.

I propositionen diskuteras hur garantier skall kunna skapas för att den kulturverksamhet som riktar sig till barn får en rimlig omfattning. Tanken på en kvotering av tilldelade resurser avvisas, men det förutsätts att kulturrådet skall följa utvecklingen och efter en treårsperiod göra en sammanfattande beskrivning av denna och därvid bedöma om det finns anledning att aktualisera frågan om tvingande bestämmelser.

Enligt motionen 1978/79:2299 (m) bör riksdagen uttala att tvingande bestämmelser beträffande kvotering av resurserna inom teatrar, musikinstitutioner och museer för att tillgodose barnens intressen inte skall komma i fråga (yrkande 7).

Utskottet har ingen invändning mot den ståndpunkt i denna fråga som redovisats i propositionen och avstyrker därför yrkande 7 i motionen 1978/79:2299.

Utskottet delar den uppfattning om vikten av ökade insatser för barn och ungdom inom teatern som ligger bakom yrkandena i motionen 1978/79:1854 (s) men anser inte att riksdagen bör göra de i dessa yrkanden angivna uttalandena. Som skäl härför hänvisar utskottet till den ståndpunkt utskottet intagit i fråga om resurskvoteringar och till den starka markering utskottet gjort i fråga om ansvaret för att barns och ungdomars intressen tillgodoses. Motionen avstyrks alltså.

I motionen 1978/79:2243 (fp) har pekats på en del problem som gäller kulturinsatserna för små barn. Säkerligen finns det i kommuner och institutioner anledning att överväga i vad mån motionärens synpunkter är tillämpliga inom det egna ansvarsområdet. Utskottet finner anledning att även i detta sammanhang erinra om sina uttalanden angående ansvaret för kulturinsatserna bland barn. Några reglementerande föreskrifter från statsmakternas sida bör dock inte komma i fråga, och utskottet anser därför inte att det finns behov av något särskilt uttalande till regeringen med anledning av motionen, som alltså avstyrks.

Yrkande 5 i motionen 1978/79:2299 (m) innebär att riksdagen hos regeringen bör begära förslag till åtgärder i syfte att förbättra kulturskaparnas medverkan i förskola och skola. Även i propositionen 1978/79:143 har frågan om samarbete mellan kulturarbetarna och skolan berörts och det har därvid uttalats att de möjligheter till ett sådant samarbete som kan erbjuda sig ännu inte tycks vara utnyttjade i tillräcklig grad. Utskottet anser att ett samarbete mellan förskola och skola å ena sidan och kulturarbetare som exempelvis författare och bildkonstnärer m. fl. å den andra bör kunna vara stimulerande och impulsgivande. Det är värdefullt att

möjligheterna till ett sådant samarbete utvecklas, vilket kan ske bl. a. inom ramen för den samlade skoldag som ingår i programmet för den s. k. SIA-skolan. Någon anledning för riksdagen att av regeringen begära förslag till åtgärder enligt yrkande 5 i motionen 1978/79:2299 finns dock inte enligt utskottets mening.

Ett av de kulturpolitiska mål som riksdagen fastställde 1974 innebär att kulturpolitiken skall garantera att äldre tiders kulturas till vara och levandegörs. Utskottet anser att det inte behövs någon särskild utredning om förbättrad information till barn om äldre tiders kultur. Utskottet avstyrker följaktligen det yrkande om en dylik utredning som framställs i motionen 1978/79:1858 (c).

Värdet av samverkan och utnyttjande av erfarenheter från olika håll inom barnkulturområdet betonas starkt i motionen 1978/79:1874 (c) som väcktes under allmänna motionstiden i januari 1979. Motionärerna yrkar att riksdagen skall anhålla att regeringen ger kulturrådet i uppdrag att studera och samla erfarenheter av olika former av samverkan och nya metoder att nå barn och ungdom (yrkande 6).

Utskottet anser det givetvis önskvärt att kulturrådet skaffar sig överblick inom barnkulturområdet och därmed förbättrar sina möjligheter att förmedla erfarenheter i syfte att stimulera till ytterligare insatser. Med hänsyn till vad som anförs i propositionen om kulturrådets ansvar och uppgifter och till den förstärkning av rådets ekonomiska resurser som föreslås anser utskottet att det inte finns anledning för riksdagen att göra den föreslagna framställningen till regeringen. Yrkande 6 i motionen 1978/79:1874 avstyrks alltså.

Utskottet har i det föregående utförligt redovisat vad som i motionen 1978/79:607 (s) anförts om behovet av en parlamentarisk utredning beträffande den kommersiella kulturindustrin. Motionens yrkande går tillbaka på ett förslag av barnkulturgruppen. I propositionen erinras om att sistnämnda förslag avstyrkts av många remissinstanser, däribland statens kulturråd, främst med hänsyn till det utredningsarbete som redan pågår. Föredragande statsrådet uttalar för sin del den uppfattningen att det inte är befogat att aktualisera ett nytt kartläggnings- och analysarbete, innan pågående utredningar slutförts. Utskottet delar denna uppfattning och avstyrker därmed motionen 1978/79:607. Härav följer att utskottet avstyrker även det näraliggande yrkandet 1 i motionen 1978/79:2301 (vpk) om en parlamentarisk utredning med uppgift att bearbeta kommersialismens negativa verkningar.

Med anledning av yrkande 6 i motionen 1978/79:2301 (vpk) om tillsättande av en bildutredning får utskottet erinra om att kulturrådet våren 1978 anordnade en bildfestival som omfattade ett 30-tal utställningar, ett 50-tal seminarier och kurser samt – i avslutningsskedet – en bildkonferens. Avsikten med festivalen var att göra det möjligt för människor som arbetar med bild liksom för andra bildintresserade att samlat redovisa sina erfarenheter och i seminarieform ställa kulturpolitiska krav. Bildkonferensen

framställde mer än 200 krav och begärde att dessa av kulturrådet skulle vidarebefordras till rätta mottagare och att rådet skulle bevaka den fortsatta behandlingen av dem. Konferensen krävde också att ett omfattande utredningsarbete skulle påbörjas som en fortsättning av bildfestivalen.

Arbetet med att följa upp denna konferens pågår inom kulturrådet, och utskottet anser det därför inte motiverat att riksdagen nu hos regeringen begär tillsättande av en bildutredning. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79:2301, yrkande 6. Utskottet vill också hänvisa till att det i propositionen föreslås anvisande av medel till stöd för det dokumentationscentrum för barns skapande arbete som planeras i Eskilstuna.

Under återopande av vad som ovan anförts hemställer utskottet

1. att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av propositionen 1978/79:143, yrkande 1, och motionen 1978/79:2298, yrkande 14, anfört om kulturinsatser bland barn,
2. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2299, yrkande 1, om beaktande av barnens kulturella behov vid all samhällsplanering,
3. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2298, yrkande 1, om en särskild arbetsgrupp i regeringskansliet,
4. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2298, yrkande 2, om mål och utvecklingsplaner för institutionernas barnkulturarbete,
5. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2299, yrkande 2, om inriktningen av forskningen på barnkulturområdet,
6. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2299, yrkande 3, om att kulturinsatser för barn skall präglas av frihet, mångsidighet och kvalitet,
7. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2299, yrkande 4, om decentralisering av statens insatser inom barnkulturområdet,
8. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2299, yrkande 7, om avvisande av kvotering av vissa resurser inom barnkulturområdet,
9. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1854 om teaterutbudet för barn och ungdomar,
10. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2243 om kulturinsatserna för små barn,
11. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2299, yrkande 5, om förslag angående kulturskaparnas medverkan i skola och förskola,
12. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1858 om förbättrad information till barn angående äldre tiders kultur,
13. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1874, yrkande 6, om ett uppdrag till statens kulturråd att samla och studera erfarenheter av samverkansformer m. m. inom barnkulturområdet,

14. att riksdagen avslår motionen 1978/79:607 om en parlamentarisk utredning om den kommersiella kulturindustrin och motionen 1978/79:2301, yrkande 1, om en utredning angående kommersialismens negativa verkningar,
15. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2301, yrkande 6, om en bildutredning.

2. Medelsanvisningar

Under denna punkt behandlar utskottet de i inledningen till betänkandet redovisade förslag till vissa anslag som framlagts dels i propositionen 1978/79:100, dels i propositionen 1978/79:143. Därjämte behandlar utskottet de i inledningen redovisade motionsyrkandena i den mån dessa inte behandlats under punkten 1.

A. Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer

Under denna rubrik föreslås i budgetpropositionen ett reservationsanslag av 11 194 000 kr. Detta innebär en anslagsökning med 788 000 kr. Den verkliga resursförstärkningen är dock större, eftersom vissa ändamål som nu tillgodoses under anslaget i fortsättningen avses bli beaktade i andra sammanhang.

Statens kulturråd har i sin anslagsframställning för nästa budgetår föreslagit en anslagshöjning med 6 090 000 kr. Huvuddelen av detta belopp belöper på de sju poster i vilka anslaget nu är uppdelat. Återstoden hänför sig till två nya ändamål, nämligen kulturverksamhet bland språkliga minoriteter (+ 500 000 kr.) och särskilda kulturprojekt (+ 600 000 kr.).

I den av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) väckta motionen 1978/79:1303 yrkas att anslaget höjs med hela det av kulturrådet föreslagna beloppet.

Fyra av de nuvarande sju anslagsposterna berörs av motioner som väckts med anledning av budgetpropositionen.

Anslagsposten 1. Centrala amatörorganisationer föreslås sålunda i motionen 1978/79:2131 av Lars Werner m. fl. (vpk) höjd med 1 064 000 kr. I propositionen har beträffande denna post räknats med en sänkning med 20 000 kr. I realiteten innebär detta en förstärkning med 290 000 kr. eftersom ett av de ändamål som nu tillgodoses ur denna post föreslås överfört till annat anslag.

Anslagsposten 2. Experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer som i propositionen upptagits med oförändrat belopp, 2 000 000 kr., föreslås i motionen 1978/79:606 av Georg Andersson m. fl. (s) höjd med 600 000 kr. (yrkande 2) och i motionen 1978/79:1874 av Per Olof Sundman m. fl. (c) höjd med 1 000 000 kr.

I motionen 1978/79:606 yrkas också att riksdagen som sin mening skall ge

till känna för regeringen vad som i motionen anförts om stöd till amatörteaterverksamhet (yrkande 1). Därmed åsyftas bl. a. ett uttalande i motionen att det är viktigt att samhället i enlighet med målen för den statliga kulturpolitiken stödjer en fortsatt utveckling på amatörismens område inom föreningsliv och folkbildning. Ett sådant stöd behövs för verksamhet i mera permanenta former men i hög grad också för ledarutbildning och andra kvalitetshöjande insatser. Beträffande uttalanden i övrigt i motionen hänvisas till denna.

Anslagsposten 3. Centrumbildningar på teaterns, dansens, musikens, filmens, bildkonstens och litteraturens områden föreslås i propositionen höjd med 484 000 kr. till 2 644 000 kr. En ytterligare höjning med 2 000 000 kr. föreslås i motionen 1978/79:618 av Lars Werner m. fl. (vpk).

Beträffande anslagsposten 4. Folkparkernas centralorganisation för central service och andra gemensamma insatser samt för Folkparkernas artistförmedling beräknas i propositionen en höjning med 175 000 kr. till 2 325 000 kr. I motionen 1978/79:611 av Georg Andersson m. fl. (s) föreslås en ytterligare höjning av denna post med 500 000 kr.

Slutligen föreslås i motionen 1978/79:439 att under anslaget anvisas 2 000 000 kr. till kulturverksamhet bland språkliga minoriteter. Någon anslagspost för detta ändamål har inte föreslagits i propositionen.

I propositionen 1978/79:143 föreslås, som redovisats i det föregående, anvisande för nästa budgetår av ett reservationsanslag av 7 485 000 kr. med anslagsrubriken Bidrag till kulturell verksamhet bland barn. Av detta anslag avses 200 000 kr. skola utgå till Folkparkernas centralorganisation för utvecklingsarbete.

I den med anledning av denna proposition väckta motionen 1978/79:2300 av Per Olof Sundman m. fl. (c) upprepas det i motionen 1978/79:1874 framförda yrkandet om anvisande av 1 000 000 kr. till Experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer.

B. Filmstöd

Ur det under denna anslagsrubrik anvisade reservationsanslaget utgår innevarande budgetår bidrag enligt följande:

Bidragsmottagare	Bidrag, högst kr.
1. Stiftelsen Svenska filminstitutet för produktion av film	9 500 000
2. Stiftelsen Svenska filminstitutet för import och distribution av barnfilm	540 000
3. Statens ungdomsråd för utredningsarbete och information om barnfilm samt granskning av barnfilm	620 000
4. Folkets husföreningarnas riksorganisation för spridning av kvalitetsfilm	800 000
5. Till regeringens disposition för bidrag till försök med filmvisning i nya former	1 730 000
	13 190 000

I budgetpropositionen föreslås en ökning av anslaget med 5 250 000 kr. Resursförstärkningen avser tre av de ändamål till vilka bidrag utgår, nämligen en ökning med 5 milj. kr. av det statliga stödet för produktion av film (anslagsposten 1), ytterligare 50 000 kr. till Folkets husföreningarnas riksorganisation och ett med 200 000 kr. förhöjt belopp under anslagsposten 5.

Föredragande statsrådet uttalar bl. a. att det bör ankomma på regeringen att besluta om den närmare fördelningen av det produktionsstöd som tilldelas Svenska filminstitutet.

I propositionen erinras om att konstnärsnämnden fr. o. m. innevarande budgetår disponerar 1 milj. kr. under anslaget Bidrag till konstnärer m. m. för en försöksverksamhet med stöd till produktion av film som är avsedd att distribueras på annat sätt än genom de vanliga biograferna. I enlighet med förslag i budgetpropositionen har riksdagen för budgetåret 1979/80 anvisat medel till konstnärsnämnden som innebär en ökning med 500 000 kr. för projektbidrag till filmproduktion (KrU 1978/79:24, rskr 1978/79:234).

Enligt motionen 1978/79:1319 av Lars Werner m. fl. (vpk) bör fördelningen av det statliga produktionsstödet till Filminstitutet för nästa budgetår bli föremål för en parlamentarisk beredning. Avsikten synes vara att denna beredning skall arbeta tillsammans med Svenska teaterförbundet. Arbetet skall gå ut på att möjliggöra en utveckling av svensk film oberoende av *genregränser, format och distributionsformer* (yrkande 1). Motionärernas önskemål torde vara att en större del av produktionsstödet skall tillfalla kortfilm och annan film som inte är avsedd för biografvisning.

I samma motion föreslås i yrkandet 3 att riksdagen anvisar ett med 1 milj. kr. förhöjt belopp till olika former av filmverkstadsverksamhet.

Vidare begärs i yrkandet 4 ett uttalande från riksdagen "att filmpolitiken inför 1980-talet bör inordnas under de kulturpolitiska mål riksdagen fastställt och därmed frigöras från nuvarande starka kommersiella bindningar".

I motionen 1978/79:1874 av Per Olof Sundman m. fl. (c) konstateras att det via Sveriges Radio produceras många debattstimulerande, roande och engagerande barnfilmer för visning i televisionen. Av upphovsrättsliga skäl kommer dessa dock inte ut på den öppna marknaden. Diskussionen kring ersättnings- och upphovsrättsfrågorna har förts under många år utan resultat. Motionärerna anser att riksdagen bör anhålla om regeringens medverkan till en skyndsam lösning av dessa frågor, så att TV-filmerna kan distribueras och visas i första hand i föreningsregi (yrkande 5).

Samma frågor tas upp i motionen 1978/79:435 av Gunnar Björk i Gävle m. fl. (c). I motionen framhålls att det finns ett stort behov av att få fram fler barnfilmer av god kvalitet för visning i skolor, föreningar, på daghem m. fl. platser.

Frågor om marknadsföring och distribution av kvalitetsfilm behandlas i motionen 1978/79:1313 av Sture Palm (s) och Anita Gradin (s). Enligt motionärerna är den marknadsföring som filmdistributörerna tillämpar ett

avgörande skäl till att det alljämt råder allvarliga brister i fråga om distribution av ett kvalitetsmässigt bättre filmutbud. Motionärerna föreslår att massmedieutredningen – varmed torde avses yttrandefrihetsutredningen, som har vissa utredningsuppgifter inom filmområdet – får i uppdrag att överväga frågan om marknadsföring och distribution av kvalitetsfilm.

I propositionen 1978/79:143 behandlas under avsnittet 6.6 Film frågan om särskilda statliga insatser för barnfilm. Bl. a. redovisas synpunkter på hur ansvaret för barnfilmfrågorna skall fördelas mellan olika organ. Enligt föredragande statsrådet är det angeläget att frågan om förhållandet mellan barnfilmrådet, som är administrativt knutet till statens ungdomsråd, och Svenska filminstitutet löses. Därvid framstår det enligt propositionen som naturligt att utgå från den faktiska fördelningen av uppgifter och anpassa organisationen till denna. I sammanhanget nämns att Filminstitutet har för avsikt att komplettera institutets förvaltningsråd, inom vilket finns ett särskilt utskott för barnfilmfrågor, med företrädare för olika grupper som använder barnfilm och som är viktiga att ha med i barnfilmarbetet. Den angivna konstruktionen ger enligt statsrådets mening goda förutsättningar för ett omfattande samarbete mellan Filminstitutet och berörda grupper.

Frågor om uppgifts- och ansvarsfördelningen för barnfilmen bör, anför det, behandlas i samband med organisationsfrågorna inom filmområdet i övrigt. Det erinras om att dessa frågor f. n. övervägs inom ramen för den översyn av den statliga filmpolitiken som pågår inom utbildningsdepartementet.

Föredragande statsrådet uttalar att han finner det angeläget att den svenska filmproduktionen i ökad omfattning inriktas på produktion för barn och yngre tonåringar. Ansvaret för att detta sker vilar främst på Svenska filminstitutet. Det bör enligt statsrådets mening vara möjligt att inom ramen för det ökade statliga bidrag som i budgetpropositionen föreslagits till filmproduktion få till stånd en kraftigt ökad produktion av barn- och ungdomsfilm.

Vad beträffar det statliga stöd till import och distribution av barnfilm som kanaliseras genom Svenska filminstitutet – posten 2 under anslaget Filmstöd – föreslås en medelsanvisning av 425 000 kr. under det nya anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn.

Det förslag till stödordning för import av barnfilm som barnkulturgruppen föreslagit kan enligt propositionen inte nu läggas till grund för ett beslut.

Innevarande budgetår anvisas från anslagsposten 3 under anslaget Filmstöd 620 000 kr. till statens ungdomsråd för utredningsarbete och information om barnfilm samt granskning av barnfilm. Det statliga barnfilmrådet är administrativt knutet till ungdomsrådet, och bidraget skall användas i samråd med barnfilmrådet. För samma ändamål föreslås nu under det nya anslaget i propositionen 1978/79:143 ett belopp av 125 000 kr.

Av det bidrag till filmvisning i nya former som fördelas av regeringen (anslagsposten 5 under anslaget Filmstöd) används innevarande budgetår

500 000 kr. för verksamhet som syftar till att förbättra möjligheterna till visning av barnfilm i former som utgör alternativ till biografernas matinéföreställningar. Bidragen avser kostnader för olika organisationers centrala verksamhet, medan lokala kostnader får finansieras på annat sätt, t. ex. genom lokalt aktivitetsstöd till ungdomsorganisationer, kommunala bidrag eller egenavgifter.

Vid medelsberäkningen i propositionen 1978/79:143 har 100 000 kr. tagits upp för nämnda centrala funktioner.

Enligt motionen 1978/79:2298 av Georg Andersson m. fl. (s) innebär propositionen 1978/79:143 förslag om vissa betydande förändringar av barnfilmrådets arbete. Detta finner motionärerna anmärkningsvärt mot bakgrund av pågående och förestående översyn av den statliga filmpolitiken. Socialdemokraterna anser att barnfilmrådet bör bibehålla de uppgifter som det nu har, vilka i motionen beskrivs på följande sätt:

a) Granskning av all slags barnfilm och utgivande av samlingskatalog och annan information om kvalitetsfilm. Granskningen bör liksom för närvarande bygga på klart redovisade värderingar om vad rådet menar är kvalitetsfilm för barn (s. k. normativ granskning).

b) Utvecklingsarbete och försöksverksamhet. Kulturrådet bör inte ges ansvaret för utvecklingsarbetet på barnfilmområdet så länge kulturrådet inte ansvarar för filmfrågorna i stort. Däremot är det viktigt att kulturrådets och barnfilmrådets kontakter stärks, vilket kan ske om kulturrådet ständigt adjungeras till eller ingår som ledamot i barnfilmrådet.

c) Informationsverksamhet, konferenser och internationella kontakter.

d) Remissorgan till regeringen i filmpolitiska frågor.

I yrkandet 5 begärs ett tillkännagivande om mål och riktlinjer för barnfilmrådets arbete i enlighet med vad som uttalats i motionen.

Vidare vänder sig motionärerna mot uttalanden i propositionen som kan tydas som en reglering av verksamheten i de barn- och ungdomsorganisationer som får särskilda bidrag för filmvisning. Filmverksamheten bör enligt deras mening kunna integreras som en naturlig del av organisationernas övriga verksamhet. Ett tillkännagivande av denna innebörd föreslås i yrkandet 8.

Även i motionen 1978/79:2301 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas avslag på propositionens förslag till organisationsförändringar (yrkande 8). Motionärerna önskar i stället ett riksdagsuttalande av i huvudsak det innehåll som föreslagits i det tidigare refererade yrkandet 4 i motionen 1978/79:1319.

Vad beträffar medelsberäkningen föreslås i den socialdemokratiska motionen 1978/79:2298 att ökningen av medlen till barnfilmimport begränsas till 60 000 kr., medan 365 000 kr. bör disponeras för produktion av svensk barnfilm genom en ökning av konstnärsnämndens projektstöd.

Ett näraliggande yrkande framförs i motionen 1978/79:2300 av Per Olof Sundman m. fl. (c). I denna motion yrkas att till barnfilmimport anvisas 100 000 kr., varigenom utrymme skapas för en ökning av medlen till barnfilmproduktion med 325 000 kr. (yrkande 7). Motionärerna anser att

dess medel bör ställas till förfogande för antingen konstnärsnämnden eller Filminstitutet.

I vpk-motionen 1978/79:2301 föreslås ett väsentligt ökat bidrag, nämligen ytterligare 3 milj. kr., utgå till konstnärsnämnden för stöd till produktion av barnfilm som är avsedd att i första hand distribueras på annat sätt än genom vanliga biografier (del av yrkande 9).

Innebörden av yrkandena 8 och 9 i centerpartimotionen 1978/79:2300 är att de medel som enligt propositionen avses stå till förfogande för bidrag till centrala funktioner för visning av barnfilm i nya former, dvs. uppskattningsvis totalt 600 000 kr., inte bör fördelas av regeringen utan av statens ungdomsråd i samråd med barnfilmrådet.

I samma motion föreslås (yrkande 10) att riksdagen begär förslag i kommande budgetproposition om ett nytt system för import av barnfilm.

C. Litteraturstöd

I budgetpropositionen föreslås under denna rubrik ett reservationsanslag av 20 308 000 kr. Detta innebär en anslagshöjning med 883 000 kr. Därav hänför sig 770 000 kr. till anslagsposten 1. Utgivningsstöd, 50 000 kr. till posten 2. Framställning av lättläst litteratur, 33 500 kr. till posten 7. Sigtunastiftelsens klipparkiv och 29 500 kr. till posten 8. Stiftelsen Svenska barnboksinstitutet.

I budgetpropositionen redovisas att Litteraturfrämjandet låtit utvärdera de två första årens försök med utgivning av prisbillig kvalitetslitteratur i serien "En bok för alla". Föredragande statsrådet uttalar att resultatet av utvärderingen nogga bör övervägas innan de permanenta formerna för utgivningen fastställs. Av propositionen framgår också att kulturrådet föreslagit att medel anvisas för en treårig försöksverksamhet med massmarknadsutgivning för barn och ungdom. Detta förslag har dock inte av regeringen förts vidare till riksdagen.

Budgetpropositionens förslag i fråga om anslaget Litteraturstöd har föranlett yrkanden i flera motioner. Sålunda föreslås i motionen 1978/79:906 av Lars Werner m. fl. (vpk) att den i anslagsposten Utgivningsstöd ingående delposten Facklitteratur skall höjas med 2 500 000 kr. över regeringens förslag (yrkande 3). I samma motion föreslås anvisande av 4 000 000 kr. till ett nytt ändamål, nämligen ett distributionsstöd knutet till de litteraturstödda titlar som saluförs i Bibliotekstjänsts sambindning (yrkande 2). Ytterligare föreslås i motionen att riksdagen hos regeringen hemställer om förslag till försäljningsstöd knutet till de litteraturstödda titlarna.

Beträffande delposten Projektstöd, som ingår i anslagsposten Utgivningsstöd, föreslås i motionen 1978/79:1874 av Per Olof Sundman m. fl. (c) en höjning med 200 000 kr. till 1 200 000 kr. (yrkande 3). I samma motion yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att import av barnlitteratur för att öka tillgången på barnböcker på invandrarnas hemspråk ges ekonomiskt stöd

inom ramen för litteraturstödet (yrkande 2). Slutligen yrkas i motionen att riksdagen hos regeringen anholder att massmarknadsutgivning av barnlitteratur startar i enlighet med Litteraturfrämjandets modell.

Med hänsyn till de positiva resultat som uppnåtts i Litteraturfrämjandets verksamhet med utgivning av serien "En bok för alla" och som framgår av den utvärdering som gjorts föreslås i motionen 1978/79:612 av Georg Andersson m. fl. (s) att utgivningen permanentas och att regeringen bemyndigas träffa avtal med Litteraturfrämjandet om de närmare formerna för utgivningen.

I det i propositionen 1978/79:143 föreslagna anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn ingår ett belopp av 100 000 kr. avsett som bidrag till Svenska barnboksinstitutet.

Yrkanden som gäller massmarknadsutgivning av prisbillig kvalitetslitteratur för barn och ungdom har framförts i flera av de motioner som väckts med anledning av propositionen 1978/79:143. Sålunda yrkas i motionen 1978/79:2298 av Georg Andersson m. fl. (s) att riksdagen skall dels bemyndiga regeringen att avtala med Litteraturfrämjandet om dylik utgivning (yrkande 10), dels för ändamålet anvisa 2 500 000 kr. (yrkande 11). Samma medelsanvisning föreslås i motionen 1978/79:2300, yrkande 3, av Per Olof Sundman m. fl. (c). I motionen 1978/79:2301 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas dels att riksdagen hos regeringen skall begära förslag om utgivning av prisbillig kvalitetslitteratur för barn och ungdom (yrkande 3), dels att för dylik utgivning skall anvisas 3 000 000 kr. (yrkande 9).

Frågan om stöd till utgivning av serier tas upp i motionerna 1978/79:2298 (s) och 1978/79:2301 (vpk). I den förra yrkas att för ändamålet anvisas 250 000 kr. (yrkande 9) och i den senare 2 000 000 kr. (yrkande 9). I sistnämnda motion föreslås också att riksdagen hos regeringen skall hemställa om en utredning som bl. a. skall se över frågan om införande av en särskild serieavgift. I samma motion upprepar vänsterpartiet kommunisterna sitt tidigare år framförda krav om överförande av pressbyråförsäljningen i samhällelig ägo (yrkande 4).

Enligt motionen 1978/79:2300(c) bör den försöksverksamhet med läsfrämjande åtgärder som nu bedrivs försöksvis fortsätta också kommande budgetår. I yrkande 2 föreslås att riksdagen hemställer om ett regeringsförslag om läsfrämjande åtgärder i permanenta former fr. o. m. den 1 juli 1980.

D. Bidrag till folkbibliotek

Under denna rubrik föreslås i budgetpropositionen anvisande av ett reservationsanslag av 14 996 000 kr. I jämförelse med innevarande år innebär detta en minskning med ett avrundat belopp av 4 104 000 kr. Detta beror på att bidrag till länsbibliotek och lånecentraler i fortsättningen skall bestridas av ett nytt anslag (se KrU 1978/79:24) vilket medför en minskning av medelsbehovet med 4 895 000 kr. För övriga ändamål som tillgodoses ur

anslaget beräknas i propositionen en ökning med 790 500 kr.

Anslagsposten 1, som avser den lokala biblioteksverksamheten, föreslås i motionen 1978/79:610 av Georg Andersson m. fl. (s) höjd med 600 000 kr. utöver förslaget i propositionen. Som skäl härför anföras att bokutlåningen på arbetsplatserna bör ges väsentligt ökade resurser. Även i motionen 1978/79:1299 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk) föreslås en höjning av denna anslagspost. Motionärerna föreslår anvisande av 2 950 000 kr. mer än innevarande budgetår, vilket i förhållande till propositionen innebär en ökning med 2 385 000 kr. I denna motion föreslås också en ökning av anslagsposten 4. Inköp av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk med 740 000 kr. mer än regeringen föreslagit.

E. Riksställningar

Under denna rubrik föreslås i budgetpropositionen ett reservationsanslag av 10 501 000 kr. Förslaget har inte föranlett några motionsyrkanden.

I det i propositionen 1978/79:143 föreslagna anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn ingår ett belopp av 200 000 kr. avsett för utvecklingsarbete vid Stiftelsen Riksställningar.

F. Bidrag till kulturell verksamhet bland barn

Som omnämnts upprepade gånger i det föregående föreslås i propositionen 1978/79:143 anvisande av ett nytt reservationsanslag benämnt Bidrag till kulturell verksamhet bland barn. Avsikten är att medel för de ändamål för vilka detta anslag är avsett i statsbudgeten för budgetåret 1980/81 skall beräknas under respektive institutioners ordinarie anslag. I fråga om det nya anslaget anför föredragande statsrådet följande:

Jag vill inledningsvis erinra om att redogörelse för de förslag om insatser för barnkultur som förts fram av myndigheter m. fl. inom kulturområdet har lämnats i budgetpropositionen avsnittet B. Kulturändamål.

Som jag tidigare framhållit går samhällets uppgifter på barnkulturområdet till väsentlig del ut på att förstärka basresurserna för institutioners och organisationers verksamhet så att möjligheterna att tillgodose barnens behov ökar. Men utöver en förstärkning av basresurserna behövs medel för specialinriktade insatser, dvs. åtgärder som syftar till att få igång en utveckling som sedan får betydelse i ett vidare sammanhang. Basresursförstärkningarna har av praktiska skäl beaktats redan i budgetpropositionen. Under förevarande anslag tas således upp endast sådana ökningar som är av betydelse enbart inom barnkulturområdet. Jag beräknar det sammanlagda behovet av insatser av det här slaget under nästa budgetår till 7 485 000 kr.

Beloppet fördelar sig på olika poster på sätt som framgår av följande sammanställning som hämtats ur propositionen.

Ändamål	Belopp kr.
Statens kulturråd för	
a) information, utrednings- och utvecklingsarbete	2 000 000
b) bidrag till folkbibliotek	2 000 000
c) stiftelsen Svenska barnboksinstitutet	100 000
Riksteatern för utvecklingsarbete	600 000
Operan för utvecklingsarbete	200 000
Dramaten för utvecklingsarbete	200 000
Rikskonserter för utvecklingsarbete (inkl. förskola)	400 000
Folkparkernas centralorganisation för utvecklingsarbete	200 000
Svenska filminstitutet för import och distribution av barnfilm	425 000
Statens ungdomsråd för granskning av barnfilm m. m.	125 000
Till regeringens disposition för bidrag till försök med filmvisning i nya former	100 000
Museer	
a) statens historiska museum	)
b) moderna museet	)
c) naturhistoriska riksmuseet	) 650 000
d) etnografiska museet	)
e) Nordiska museet	)
f) Tekniska museet	)
Riksutställningar för utvecklingsarbete	200 000
Konstfrämjandet för utvecklingsarbete	150 000
Eskilstuna kommun för utvecklingsarbete	75 000
Socialstyrelsen för taltidning för synskadade barn	60 000
	7 485 000

Den i propositionen sålunda redovisade medelsberäkningen har föranlett en rad ändringsyrkanden i de med anledning av propositionen väckta motionerna. En del av dessa yrkanden har för sammanhangets skull omnämnts i det föregående vid redovisningen av de i detta betänkande behandlade förslag om medelsanvisningar som gjorts i budgetpropositionen.

En inom utskottet gjord sammanställning av samtliga föreliggande förslag i fråga om medelsanvisningen under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn återges på s. 32. I anslutning till denna och som komplettering till de upplysningar som i vissa fall redan lämnats under A, B, C och E i det föregående redovisas i det följande vissa punktvís ordnade upplysningar angående de olika posterna i sammanställningen.

1 och 2. *Kulturrådet resp. skolöverstyrelsen för information samt utrednings- och utvecklingsarbete* (2 000 000 kr.). I propositionen betonas vikten av att kulturinstitutioner av olika slag, lokala föreningar och fria grupper får möjlighet att delta i utvecklingsarbetet på barnkulturområdet. Ledningsansvaret måste emellertid ligga centralt, i första hand hos statens kulturråd samt Riksteatern, Rikskonserter och Riksutställningar. För kulturrådet är utvecklingsarbetet på detta område en ny uppgift, men föredragande statsrådet räknar ändå med att rådet skall spela huvudrollen i det arbete som han anser

bör komma till stånd. Det framhålls att rådet har ett övergripande ansvar på kulturområdet och därför är den naturliga instansen när det gäller att fånga upp initiativ och sprida information. Avsikten med det belopp om 2 000 000 kr. som föreslås anvisat är att möjliggöra att ett relativt begränsat antal ambitiösa pilotprojekt genomförs. Projekten bör väljas ut med hänsyn till de ambitioner kulturrådet har med sitt utvecklingsarbete.

Någon medelsanvisning för nu angivna ändamål har inte beräknats i motionen 1978/79:2298 (s). Motionens anslagsyrkande innebär alltså förslag om avslag på propositionen i nu ifrågavarande del.

Sammanställning av samtliga yrkanden som gäller medelsanvisningen under det i prop. 143 föreslagna anslaget
Bidrag till kulturell verksamhet bland barn

Ändamål	Prop.	m. 2298 (s)	m. 2300 (c)	m. 2299 (m)	m. 2301 (vpk)
1. Kulturrådet för information samt utrednings- och utvecklingsarbete	2 000 000	—	1 000 000	500 000	2 000 000
2. Skolöverstyrelsen för d:o	—	—	—	1 500 000	—
3. Kulturrådet för utvecklingsarbete inom institutioner	—	2 000 000	—	—	—
4. Riksteatern för utvecklingsarbete	600 000	—	600 000	600 000	600 000
5. Operan för d:o	200 000	—	—	200 000	200 000
6. Dramatiska teatern för d:o	200 000	—	—	200 000	200 000
7. Rikskonserter för d:o	400 000	—	400 000	400 000	400 000
8. Riksutställningar för d:o	200 000	—	200 000	200 000	200 000
9. Sex centralmuseer för d:o	650 000	—	—	650 000	650 000
10. Regionala museer för d:o	—	—	650 000	—	—
11. Konstfrämjandet för d:o	150 000	150 000	150 000	150 000	150 000
12. Eskilstuna kommun för d:o	75 000	75 000	75 000	75 000	75 000
13. Folkbiblioteken	2 000 000	—	2 000 000	2 000 000	2 000 000
14. Massmarknadsutgivning av kvalitetslitteratur för barn och ungdom	—	2 500 000	2 500 000	—	3 000 000
15. Skol- och folkbiblioteken: litteratur på invandrar- och minoritetsspråk	—	—	—	—	2 000 000
16. Svenska barnboksinstitutet	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
17. Produktion av serier	—	250 000	—	—	2 000 000
18. Taltidning för barn	60 000	60 000	60 000	60 000	60 000
19. Folkparkernas centralorganisation för utvecklingsarbete	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
20. Barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet	—	4 000 000	—	—	—
21. Experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer (anslaget B 4)	—	—	1 000 000	—	—
22. Hembygdsrörelsen	—	—	100 000*	—	—
23. Sveriges dövas riksförbund	—	—	250 000	—	—
24. Import m. m. av film: Filminstitutet	425 000	60 000	100 000	425 000	425 000
25. Produktion av film:					
a) konstnärsnämnden	—	365 000	—	—	3 000 000
b) Filminstitutet	—	—	325 000	—	—
26. Granskning av film m. m.	125 000	125 000	125 000	125 000	125 000
27. Filmvisning i nya former:					
a) regeringen	100 000	100 000	—	100 000	100 000
b) Statens ungdomsråd	—	—	100 000	—	—
28. Allmän fritidsverksamhet	—	30 000 000	—	—	—
29. Försöksverksamhet i kommuner	—	—	—	—	7 000 000
30. Kartlägningsarbete i kommuner	—	—	—	—	3 000 000
	7 485 000	39 985 000	9 935 000	7 485 000	27 485 000

* Detta yrkande framställt även i motionen 1978/79:2272 (c)

I den medelsberäkning som gjorts i motionen 1978/79:2300(c) har det i propositionen föreslagna beloppet till kulturrådet för information samt utrednings- och utvecklingsarbete minskats till 1 000 000 kr.

I motionen 1978/79:2299 (m) föreslås att den föreslagna medelsanvisningen till information samt utrednings- och utvecklingsarbete delas upp på skolöverstyrelsen som föreslås få 1 500 000 kr. att fördela med lika belopp till samtliga länsskolnämnder och kulturrådet som föreslås få återstående belopp, 500 000 kr. Som stöd för denna uppdelning framhålls att det krävs kännedom om barn och barns utveckling för att bedöma vilka projekt som bör stödjas och att det därför är rimligt att den centrala myndighet som har sådan kännedom också får huvudansvaret för fördelningen av medel.

3-10. *Utvecklingsarbete inom institutioner.* I propositionen betonas att en förutsättning för att barn skall engageras av ett skådespel, en konsert eller en utställning är att framställningen utformas med hänsyn till barns intressen och föreställningsförmåga. Arbetet bland barn blir riktigt framgångsrikt först när det inrymmer möjligheter att experimentera med konstnärliga uttrycksformer, pedagogiska metoder och nya former för kontakt med barngrupper. Det framhålls som en viktig uppgift att under de närmaste åren skapa förutsättningar för ett utvecklingsarbete på dessa områden. Mot denna bakgrund föreslås den medelsanvisning som i utskottets sammanställning tagits upp under punkterna 4-9.

I motionen 1978/79:2298 (s) betonas vikten av att utvecklingsarbetet bedrivs över hela landet. Regionala teatrar, museer och fria grupper bör ha samma möjligheter att få pengar till experiment i vad gäller arbetet bland barn som de centrala institutionerna men detta blir inte möjligt med den medelsanvisning som föreslås i propositionen. Motionärerna föreslår i stället att kulturrådet får ett anslag på 2 000 000 kr. för utvecklingsarbete inom institutioner (punkt 3 i utskottets sammanställning). Detta belopp bör fördelas efter ansökan och det bör ankomma på kulturrådet att ta de initiativ som behövs för att utvecklingsarbetet över en tidsperiod skall ge erfarenheter av olika uttrycksformer och från olika typer av institutioner.

Propositionens förslag om en medelsanvisning till Operan och Dramatiska teatern (punkterna 5 och 6) kritiserar i motionen 1978/79:2300 (c). Motionärernas anslagsyrkande innebär att avslag yrkas på propositionen i denna del. Vad beträffar det belopp om 650 000 kr. som i propositionen föreslås för sex centrala museer, nämligen statens historiska museum, moderna museet, naturhistoriska riksmuseet, etnografiska museet, Nordiska museet och Tekniska museet (punkt 9), föreslås i samma motion att motsvarande belopp i stället anvisas till de regionala museerna (punkt 10). Motionärerna framhåller vikten av att denna resurs utnyttjas för insatser över hela landet.

11. *Konstfrämjandet.* I propositionen framhålls att en stor del av de bilder som barn möter i olika sammanhang är konstnärligt likgiltiga eller

undermåliga. Detta måste vara en uppgift för kulturpolitiken att stödja framställning och spridning av bilder som kan fungera som ett alternativ till de spekulativt framställda bilderna och som syftar till att vidga barnens upplevelsevärld. Konstfrämjandet har bl. a. i samarbete med olika konstnärer och organisationer börjat framställa affischer, bilder och utställningar för barn och ungdom. Den i propositionen föreslagna medelsanvisningen till Konstfrämjandet är avsedd för försöksverksamhet som speciellt riktar sig till barn.

12. *Eskilstuna kommun.* Den föreslagna medelsanvisningen om 75 000 kr. är avsedd som stöd till ett dokumentationscentrum för barns skapande arbete som planeras i Eskilstuna.

13 och 14. *Folkbiblioteken. Massmarknadsutgivning av prisbillig kvalitetslitteratur för barn och ungdom.* I p r o p o s i t i o n e n erinras om den diskussion av frågan om massmarknadsutgivning av barn- och ungdomsböcker som redovisades i propositionen 1977/78:99 om litteraturstöd m. m. I denna proposition betonades att för ett ställningstagande till frågan krävdes ett konkret förslag avseende utgivningens sammansättning samt, framför allt, distributionen och försäljningen. I den nu förevarande propositionen uttalas att en massmarknadsutgivning för barn och ungdom ytterst syftar till att stimulera nya grupper till läsning av god litteratur genom att främja tillgången på prisbilliga böcker av litterär halt. Föredragande statsrådet har enligt propositionen för avsikt att tillkalla en arbetsgrupp med uppgift att klargöra formerna för hur detta kan ske på ett sådant sätt att det på sikt innebär en stimulans för kvalitetsbokmarknaden i dess helhet. Gruppen avses skola belysa olika problem som hänger samman med en utgivnings omfattning och innehåll, marknadsföring och spridning av böckerna samt ansvarsfördelning och kostnader. Det förutsätts att ett förslag av arbetsgruppen skall kunna ligga till grund för överväganden om insatser under budgetåret 1980/81 i anslutning till att beslut fattas om de permanenta formerna för en utgivning av prisbillig kvalitetslitteratur för vuxna.

I avvaktan på att ställning kan tas till frågan om stöd till nya utgivningsformer för barn- och ungdomslitteraturen föreslås en medelstilldelning av 2 000 000 kr. till bibliotekens barn- och ungdomsverksamhet. Detta bör enligt propositionen möjliggöra en fortsatt upprustning av barnbibliotekets verksamheten, en utbyggnad av mediebestånden för barn och ungdom och en vidareutveckling av bibliotekens lässtimulerande insatser. Medlen förutsätts fördelade av statens kulturråd, som därvid bör uppmärksamma behovet av särskilda insatser för barn med annat hemspråk än svenska.

Propositionens ståndpunkt i fråga om massmarknadsutgivning för barn och ungdom kritiseras i flera av motionerna. I motionerna 1978/79:2298 (s) och 1978/79:2300 (c) föreslås anvisande av ett belopp av 2 500 000 kr. för dylik utgivning medan i motionen 1978/79:2301 (vpk) för samma ändamål beräknas 3 000 000 kr. I den först nämnda

motionen föreslås också att riksdagen bemyndigar regeringen att ingå avtal med Litteraturfrämjandet angående stöd för utgivning av barn- och ungdomslitteratur i huvudsak enligt de riktlinjer som anförts i motionen. I denna motion dras vidare den konsekvensen att propositionens förslag om anvisande av 2 000 000 kr. till bibliotekens barn- och ungdomsverksamhet inte bör bifallas.

15. *Skol- och folkbiblioteken. Litteratur på invandrar- och minoritetsspråk.* I den medelsberäkning som ingår i motionen 1978/79:2301 (vpk) föreslås anvisande av 2 000 000 kr. till detta ändamål. Motionärerna framhåller att den grupp som i dag har minst tillgång till bra litteratur på det egna språket är invandrarna. Deras situation måste kraftigt förbättras både genom översättningar till invandrar- och minoritetsspråken och genom stöd till originalutgivning.

16. *Svenska barnboksinstitutet.* Den föreslagna medelsanvisningen (100 000 kr.), som redovisats även under C i det föregående, är avsedd att möjliggöra bl. a. att institutets pedagogiska resurser förstärks.

17. *Produktion av serier.* I motionen 1978/79:2298(s) framhålls att behovet av bra serier är stort. Bidrag till utgivning av serier kan utgå ur anslaget Litteraturstöd (delposten Projektstöd). Utöver de medel som kan disponeras för ändamålet ur detta anslag behövs det ett kompletterande belopp av 250 000 kr. I motionen 1978/79:2301 (vpk) föreslås för samma ändamål 2 000 000 kr.

18. *Taltidning för barn.* Den föreslagna medelsanvisningen (60 000 kr.) är avsedd som bidrag till Synskadades riksförbund för utgivning av en redigerad taltidning för barn.*

19. *Folkparkernas centralorganisation för utvecklingsarbete.* Avsikten med denna medelsanvisning om 200 000 kr. är att stödja en av Folkparkernas centralorganisation föreslagen försöksverksamhet. Denna verksamhet är avsedd att genomföras sommaren 1979, och målet är att nå barn som av olika anledningar vistas i staden under sommarmånaderna. Särskild vikt läggs vid att nå invandrarbarn och handikappade barn och ungdomar.

20. *Barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet.* I motionen 1978/79:2298(s) uttalas att de bidrag som finns f. n. inte fyller de behov som barn- och ungdomsorganisationerna har att över en längre tidsperiod kunna planera och utveckla sin kulturella verksamhet. Avsikten med den föreslagna medelsanvisningen av 4 milj. kr. är att organisationerna skall kunna erhålla bidrag till verksamhet med konstnärliga uttrycksformer inom de områden som innefattas i 1974 års kulturpolitiska beslut. Bidragen bör främst avse centrala kostnader av typ ledarutbildning, material, experimentmedverkan etc. men bör i undantagsfall kunna utnyttjas för lokala kostnader.

21. *Experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer.* Som redan omnämnts i det föregående innebär förslaget i motionen 1978/79:2300 (c) om anvisande av 1 000 000 kr. till detta ändamål en upprepning av ett förslag i motionen 1978/79:1874.

22. *Hembygdsrörelsen.* En medelsanvisning av 100 000 kr. till hembygdsrörelsen har föreslagits såväl i motionen 1978/79:2272 (c) som i motionen 1978/79:2300 (c). Avsikten är att stimulera hembygdsrörelsen att med hjälp huvudsakligen av frivilliga ideella krafter förmedla direktkontakt mellan hembygdsgräddor och barn i skola eller fritidsgrupper.

23. *Sveriges dövas riksförbund.* I motionen 1978/79:2300 (c) påpekas att videotekniken öppnat nya möjligheter för döva barn att bli delaktiga av kulturaktiviteter. Program på videoband, där t. ex. sagor återges såväl med teckenspråk som på talad svenska, skapar viktiga förutsättningar för att foga in döva och hörselskadade barn i det svenska samhället. Den föreslagna medelsanvisningen av 250 000 kr. är avsedd att ge Sveriges dövas riksförbund möjlighet till viss produktion i förbundets studio för inspelning av videokassetter.

24 och 25. *Import m. m. av film. Produktion av film.* Som redovisats i det föregående föreslås i motionerna 1978/79:2298 (s) och 1978/79:2300 (c) minskningar till 60 000 kr. resp. 100 000 kr. av det i propositionen 1978/79:143 för filmimport beräknade beloppet av 425 000 kr. I den förra motionen föreslås att 365 000 kr. av detta belopp i stället får disponeras av konstnärsnämnden för produktion av film, medan det i den senare motionen föreslås att 325 000 kr. av samma belopp används till produktion av film genom Filminstitutet, alternativt konstnärsnämnden. I båda fallen anses det väsentligare att den inhemska produktionen av barnfilm stimuleras än att ökade medel anvisas till import av film. I den socialdemokratiska motionen hänvisas också till ett kommande ställningstagande till frågan om importstöd för film.

Det i motionen 1978/79:2301 (vpk) framförda förslaget om anvisande av 3 000 000 kr. till produktion av barnfilm motiveras dels med filmens utomordentliga möjligheter att ge barnen kulturell stimulans, dels med att dagens barnfilm visserligen ibland kan förefalla menlös men i själva verket i hög grad ingår i den kulturimperialism som söker påtvinga oss bestämda mönster och uppfattningar.

26 och 27. *Granskning av film. Filmvisning i nya former.* Den beräkning av medelsbehovet (125 000 kr.) för dessa båda ändamål som gjorts i propositionen har som framgår av sammanställningen inte föranlett några ändringsförslag i motionerna.

28. *Allmän fritidsverksamhet.* I motionen 1978/79:614 av Olof Palme m. fl. (s), vilken väcktes under allmänna motionstiden i januari 1979, yrkades bl. a. att riksdagen skulle anvisa ett belopp av 30 milj. kr. som bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner. Yrkandet avstyrktes av kulturutskottet i betänkandet KrU 1978/79:23 och har därefter avslagits av riksdagen.

Förslaget om en medelsanvisning om 30 milj. kr. för detta ändamål har nu framförts igen, denna gång i motionen 1978/79:2298, yrkande 12 och 13, (s). Förslaget innebär ett återinförande av det bidrag till föreningsanknutna aktiviteter i skolan som riksdagen på sin tid beviljade för budgetåret 1977/78 men som slopats fr. o. m. innevarande budgetår. Motionärerna framhåller att en livlig verksamhet i föreningslivets regi utvecklades under det år då bidraget fanns. Ytterligare insatser planerades också. Bidraget möjliggjorde glesbygdsverksamhet, aktiviteter i nybyggda bostadsområden, temadagar, lovverksamhet och särskilda satsningar på föreningslösa och handikappade barn och ungdomar. Motionärerna betonar också att barns och ungdomars deltagande i berikande fritidsaktiviteter ofta leder till ett aktivt kulturengagemang senare i livet.

29. *Försöksverksamhet i kommuner.* I motionen 1978/79:2301 (vpk) uttalas att det största kulturutbudet finns inom kommunerna. Den föreslagna medelsanvisningen av 7 milj. kr. är avsedd som stöd till olika försöksverksamheter i kommunerna i vad gäller såväl litteratur som teater, dans, drama, musik och bildkonst.

30. *Kartläggningsarbete i kommuner.* I motionen 1978/79:2301 (vpk) uttalas att staten bör stödja inrättandet i kommunerna av särskilda delegationer med uppgift att kartlägga barnens kulturella situation. Delegationerna bör också presentera förslag till åtgärder så att man verkligen når också de i dag mest utsatta barnen. 3 milj. kr. föreslås för ändamålet.

Utskottet

I det följande kommer utskottet att i tur och ordning ta ställning till de förslag som regeringen lagt fram dels i budgetpropositionen beträffande anslagen Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer, Filmstöd, Litteraturstöd, Bidrag till folkbibliotek och Riksutställningar, dels i propositionen 1978/79:143 beträffande anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn ävensom till de motionsyrkanden som har anknytning till dessa regeringsförslag.

A. *Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer.* I fråga om anslagsposten 1. Centrala amatörorganisationer föreslås i propositionen en reell anslagsförstärkning med inemot 300 000 kr. Utskottet anser sig inte böra föreslå någon höjning därutöver och avstyrker därför det i motionen 1978/79:2131 (vpk)

framförda yrkandet 2 om en höjning med 1 064 000 kr.

I motionen 1978/79:606, yrkande 1, har föreslagits att riksdagen som sin mening skall ge till känna för regeringen vad som i motionen anförts om stöd till amatörverksamhet. Därmed synes i första hand åsyftas uttalanden i motionen om att stöd mera behövs för verksamhet i permanenta former än för särskilda projekt. Stöd i form av projektbidrag, som hittills i många fall utgått, är nämligen enligt motionen förknippade med uppenbara nackdelar men kan givetvis i enstaka fall ändå vara motiverade.

Utskottet förutsätter att kulturrådet, som fördelar stödet till amatörorganisationerna, söker finna former för detta stöd som tillgodoser organisationernas egna önskemål. Något särskilt uttalande av riksdagen i denna fråga anser utskottet inte behövligt. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79:606, yrkande 1.

Anslagsposten 2 under detta anslag avser bidrag till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer. I propositionen föreslås anvisande av oförändrat belopp, 2 000 000 kr. Detta anses i två motioner vara otillräckligt. Höjningar yrkas med 600 000 kr. i den socialdemokratiska motionen 1978/79:606 (yrkande 2) och med 1 000 000 kr. i centerpartimotionen 1978/79:1874 (yrkande 1). Sistnämnda yrkande upprepas i den med anledning av propositionen 1978/79:143 väckta motionen 1978/79:2300, yrkande 1, (c).

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är angeläget med en viss ökning av medelsanvisningen och vill för sin del tillstyrka yrkande 2 i motionen 1978/79:606 innebärande en höjning med 600 000 kr. Vid riksdagens bifall härtil blir yrkande 1 i motionen 1978/79:1874 och det därmed nära sammanfallande yrkandet 1 i motionen 1978/79:2300 i viss mån tillgodosedda.

Posten 3 under anslaget avser bidrag till centrumbildningar på teaterns, dansens, musikens, filmens, bildkonstens och litteraturens områden. I propositionen föreslås en höjning av denna post med 484 000 kr. till 2 644 000 kr. Med åberopande bl. a. av centrumbildningarnas stora betydelse både som arbetsförmedlare och som samordnare och idégivare inom hela den fria kultursektorn föreslås i motionen 1978/79:618, yrkande 2, (vpk) en höjning med ytterligare 2 000 000 kr.

Utskottet anser sig inte böra föreslå riksdagen att gå utöver regeringens förslag och avstyrker alltså yrkande 2 i motionen 1978/79:618.

I propositionen föreslås en höjning med 175 000 kr. till 2 325 000 kr. av medelsanvisningen under posten 4. Folkparkernas centralorganisation för central service och andra gemensamma insatser samt för folkparkernas artistförmedling. Denna höjning anses i motionen 1978/79:611 (s) vara helt otillräcklig. Motionärerna erinrar bl. a. om att kulturrådet tillstyrkt en höjning med sammanlagt 725 000 kr., varav huvuddelen avser en planerad verksamhet med barnen som särskild målgrupp. I motionen yrkas en höjning av

anslagsposten med 500 000 kr. utöver regeringens förslag.

Utskottet som beaktat att propositionen 1978/79:143 innehåller förslag bl. a. om anvisande av 200 000 kr. till Folkparkernas centralorganisation för utvecklingsarbete anser sig inte böra tillstyrka motionen 1978/79:611.

Av budgetpropositionen framgår att statens kulturråd i sin anslagsframställning beräknat medel för kulturverksamhet bland språkliga minoriteter. Förslaget härom har inte av regeringen förts vidare till riksdagen. I motionen 1978/79:439 (vpk) betonas att de nationella minoriteterna i landet måste tillförsäkras rätt att utveckla sin egen kultur och att invandrarorganisationerna spelat en stor roll för att minska kulturklyftorna i det svenska samhället. Mot den bakgrunden föreslås i motionen anvisande av 2 000 000 kr. till kulturverksamhet bland språkliga minoriteter.

Utskottet vill med anledning av motionen först erinra om att målen för invandrapolitiken av riksdagen 1975 sammanfattats i orden jämlikhet, valfrihet och samverkan (prop. 1975:26, InU 1975:6, rskr 1975:160).

Utskottet har förståelse för de skäl som föranlett kulturrådet att beräkna särskilda medel till kulturell verksamhet bland språkliga minoriteter. Samtidigt får utskottet erinra om att stöd på kulturområdet f. n. i flera olika sammanhang utgår till olika minoritetsgrupper. Sålunda finns under anslaget till litteraturstöd en anslagspost på f. n. 500 000 kr. till litteratur på invandrar- och minoritetsspråk. Under anslaget till folkbibliotek föreslås i budgetpropositionen en ökning med 200 000 kr. till 4 200 000 kr. av anslagsposten till inköp av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk. Nämnas kan också att regeringen innevarande budgetår anvisat 80 000 kr. ur det s. k. kulturmedelsanslaget till Invandrarnas kulturcentrum. Med hänsyn till den återhållsamhet i fråga om utgiftsökningar som är ofrånkomlig i nuvarande läge anser sig utskottet inte böra tillstyrka den i motionen 1978/79:439 föreslagna medelsanvisningen.

I jämförelse med det anslag som anvisats för innevarande budgetår innebär förslaget i motionen 1978/79:1303 en höjning med 6 090 000 kr. eller samma belopp som föreslagits av statens kulturråd.

Utskottet har i det föregående tagit ställning till förslag om höjningar av flera av posterna under förevarande anslag. Den allmänna höjning av anslaget som föreslås i motionen 1978/79:1303 kan utskottet inte tillstyrka.

B. Filmstöd. I fråga om filmområdet behandlar utskottet här först vissa frågor som inte har någon direkt anknytning till de medelsanvisningar till filmändamål som föreslagits i budgetpropositionen resp. propositionen 1978/79:143.

Filmavtalet, som slutits mellan staten och representanter för filmbranschen, har i snart 16 år utgjort huvudinstrumentet för den statliga filmpolitiken. Avtalet löper ut den 30 juni 1983 och måste sägas upp senast den 30 juni 1981 om det inte skall förlängas med fem år. Inför de ställningstaganden i

fråga om den fortsatta statliga filmpolitiken som måste göras i detta sammanhang inleddes för något år sedan en översyn av filmfrågorna inom utbildningsdepartementet. I översynsarbetet ingår bl. a. en utvärdering av den verksamhet som hittills fått statligt stöd i någon form. Översynen har också resulterat i förslag till åtgärder på områden där omedelbara statliga insatser befunnits motiverade.

Enligt vad utskottet inhämtat kommer en rapport från översynsarbetet att redovisas inom en mycket nära framtid. Rapporten avses bli remissbehandlad. Därefter skall enligt uttalande från utbildningsdepartementet en parlamentarisk beredning ges möjlighet att delta i den fortsatta behandlingen av filmfrågorna.

Kritiska synpunkter på regeringens ställningstaganden i olika filmfrågor har framförts i motionen 1978/79:1319 (vpk). I motionen begärs bl. a. ett uttalande från riksdagen att filmpolitiken inför 1980-talet bör inordnas under de kulturpolitiska mål riksdagen fastställt och därmed frigöras från nuvarande starka kommersiella bindningar (yrkande 4). Samma uttalande men med tillägg att därvid barnens behov särskilt skall tillgodoses begärs som en del av yrkande 8 i motionen 1978/79:2301 (vpk).

Med anledning av dessa yrkanden vill utskottet erinra om att området för statens kulturpolitiska insatser har avgränsats genom riksdagens beslut år 1974 (prop. 1974:28, KrU 1974:15, rskr 1974:248). Filmen ingår i detta område i likhet med medier för kommunikation såsom radio och television, vilket uttryckligen framgår av vad dåvarande utbildningsministern anförde i propositionen 1975:20 (s. 233) i samband med behandlingen av vissa filmfrågor. Därav följer att de kulturpolitiska mål som fastställdes genom riksdagsbeslutet 1974 har giltighet även för statens insatser på filmområdet. Något uttalande om att filmpolitiken bör inordnas under de kulturpolitiska målen är alltså inte påkallat. Vad beträffar den framtida filmpolitiken utgår utskottet från att statens möjlighet att med större kraft hävda de kulturpolitiska målsättningarna kommer att övervägas ingående i det förestående beredningsarbete avseende filmfrågorna som utskottet nyss angivit. Utskottet avstyrker av anförda skäl yrkande 4 i motionen 1978/79:1319 och motsvarande del av yrkande 8 i motionen 1978/79:2301.

I motionerna 1978/79:435 (c) och 1978/79:1874, yrkande 5, (c) hemställs om åtgärder som syftar till att barnfilmer som producerats för visning i televisionen också skall kunna användas för annan visning i första hand i föreningsregi.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att en angelägen förbättring av tillgången på kvalitetsfilm för barn skulle komma till stånd om den fråga som aktualiserats i motionerna kunde lösas. Det synes emellertid vara förenat med stora svårigheter att nå fram till överenskommelser om rätten att i andra former än etersändning sprida radio- och TV-program. Enligt utskottets uppfattning är det dock mycket angeläget att alla möjligheter tas till vara att snarast komma fram till överenskommelser rörande spridning av TV-

barnfilm. De problem som är förknippade med s. k. friköpning av program är emellertid av den naturen att utskottet inte kan förorda att någon särskild anhängan görs hos regeringen med anledning av motionerna. Utskottet avstyrker alltså yrkandena härom.

Utskottet försätter att de principiella frågor om marknadsföring och distribution av kvalitetsfilm som tas upp i motionen 1978/79:1313 kommer att behandlas vid den kommande beredningen av de filmpolitiska frågorna. Med hänsyn härtill anser utskottet att hemställan i motionen om ett särskilt utredningsuppdrag bör avslås av riksdagen. Utskottet vill i sammanhanget nämna att vissa insatser görs från statens sida i syfte att förbättra betingelserna för distribution och visning av kvalitetsfilm, nämligen i form av dels fraktstöd, dels bidrag till filmvisning i nya former.

I propositionen 1978/79:143 diskuteras hur ansvaret för barnfilmfrågorna skall fördelas mellan olika organ. Framställningen koncentreras kring Svenska filminstitutets och det statliga barnfilmrådets funktioner.

Utskottet har i det föregående (s. 26) redovisat vad som i motionen 1978/79:2298 (s) anförts om mål och riktlinjer för barnfilmrådets verksamhet. Utskottet delar motionärernas uppfattning att någon förändring av rådets uppgifter inte bör göras för närvarande. Det kan förutsättas att uppgifts- och ansvarsfördelningen för barnfilmen kommer att övervägas inom ramen för den filmpolitiska översynen, vilket också förutskickas i propositionen. I avvaktan på resultatet av detta arbete bör några förändringar av ansvarsförhållandena inte göras. I konsekvens härmed bör enligt utskottets mening vad som anförts i propositionen i nu berörda avseenden inte uppfattas som förslag om någon omedelbar förändring av barnfilmrådets uppgifter. Med anledning av den socialdemokratiska motionen och yrkandet 8 i motionen 1978/79:2301 (vpk) finner utskottet emellertid skäl uttala att barnfilmrådet skall behålla sina nuvarande uppgifter i fråga om granskning av barnfilm, utvecklingsarbete och försöksverksamhet samt informationsverksamhet och tillika vara remissorgan till regeringen i filmpolitiska frågor. Något särskilt uttalande därutöver om mål och riktlinjer för barnfilmrådets arbete finner utskottet inte erforderligt. Utskottet avstyrker därför såväl yrkande 5 i motionen 1978/79:2298 i nu förevarande del som yrkande 8 i motionen 1978/79:2301 i den del detta yrkande inte behandlats i det föregående.

Utskottet delar den i propositionen 1978/79:143 framförda uppfattningen att formerna för granskning av barnfilm och för publicering av granskningsresultaten fortlöpande bör utvecklas och omprövas. För mottagargrupperna är den sakliga informationen om filmerna av stort värde, men det är också viktigt med en rekommendation om filmernas lämplighet. Utskottet anser därför inte att barnfilmrådet bör förhindras att liksom för närvarande bygga sin granskning på klart redovisade värderingar om vad rådet menar är kvalitetsfilm för barn. Vad utskottet med anledning av motionen 1978/79:2298, yrkande 5, såvitt nu är i fråga, och vissa uttalanden i motionen

1978/79:2300 (c) anført om granskning av barnfilm bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Barnkulturgruppen har föreslagit en ny stödordning för import av barnfilm. Utskottet anser att förslaget är av stort intresse men delar föredragande statsrådets mening att det inte utan ett kompletterande utredningsarbete kan läggas till grund för ett beslut. Detta arbete bör ske inom ramen för översynen av den statliga filmpolitiken. Med det anförda avstyrker utskottet yrkande 10 i motionen 1978/79:2300, vari begärs förslag i kommande budgetproposition om ett nytt system för stöd av import av barnfilm.

I budgetpropositionen har vid beräkningen av medel under anslaget Filmstöd för nästa budgetår tyngdpunkten lagts på en förstärkning av medlen till filmproduktion. Innevarande budgetår uppgår det statliga bidraget till Stiftelsen Svenska filminstitutet för produktion av film till 9,5 milj. kr., varav 6 milj. kr. skall användas för Filminstitutets bidrag till en för institutet och Sveriges Radio gemensam produktionsfond (I-fonden) och 3,5 milj. kr. som bidrag till Filminstitutets s. k. G-fond. Det statliga stöd som tilldelas Svenska filminstitutet föreslås höjt med 5 milj. kr.

Enligt motionen 1978/79:1319 (vpk) bör fördelningen av det statliga produktionsstödet till Filminstitutet för nästa budgetår bli föremål för en parlamentarisk beredning. Bakom yrkandet torde ligga önskemål om att en större del av produktionsstödet skall tillfalla kortfilm och annan film som inte är avsedd för biografvisning.

Som framgår av vad tidigare anförts utgår utskottet från att filmfrågorna kommer att få den parlamentariska beredning som förutskickats från utbildningsdepartementets sida. Utskottet förutsätter att produktionsstödet inriktning och fördelning därvid kommer att behandlas. Det blir dock inte möjligt för beredningen att ta ställning i fråga om anslag för budgetåret 1979/80. Med hänsyn härtill och då utskottet inte vill förorda att någon annan parlamentariskt sammansatt grupp ges den i motionen föreslagna uppgiften, avstyrker utskottet yrkande 1 i motionen 1978/79:1319.

Yrkande 3 i samma motion om en höjning av anslaget Filmstöd med 1 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag avser medel till olika former av filmverkstadsverksamhet. Någon närmare precisering görs inte av vilken verksamhet som avses. Den enda filmverkstadsverksamhet som f. n. får stöd via anslaget Filmstöd är den filmverkstad som drivs gemensamt av Filminstitutet och Sveriges Radio och som finansieras från den s. k. I-fonden. Enligt Filminstitutets årsberättelse anslogs budgetåret 1977/78 450 000 kr. från fonden till denna verksamhet. Inget hindrar parterna från att komma överens om en ökad satsning på denna eller liknande filmverkstadsverksamhet.

Utskottet finner det angeläget att man kan upprätthålla och helst utöka filmproduktion i den form och under de villkor filmverkstäder kan erbjuda. Någon ytterligare medelsanvisning med anledning av motionen 1978/79:1319 är utskottet emellertid inte berett tillstyrka. Med hänsyn härtill och

med beaktande av de initiativ utbildningsdepartementet tagit för att lösa frågan om en verkstad för animerad film avstyrker utskottet motionen 1978/79:1319 i nu förevarande del.

Med det anförda tillstyrker utskottet budgetpropositionens förslag att ett reservationsanslag av 18 440 000 kr. anvisas till Filmstöd för budgetåret 1979/80.

Enligt propositionen 1978/79:143 är det angeläget att den svenska filmproduktionen i ökad omfattning inriktas på produktion för barn och yngre tonåringar. Föredragande statsrådet menar att det statliga bidrag till filmproduktion som föreslagits för budgetåret 1979/80 under anslaget Filmstöd samt de projektbidrag som fördelas av konstnärsnämnden bör göra det möjligt att få till stånd en kraftigt ökad produktion av barn- och ungdomsfilm. Några ytterligare medel för barnfilmproduktion föreslås med hänsyn härtill inte i barnkulturpropositionen.

De resursförstärkningar som föreslås i propositionen 1978/79:143 för barnfilmändamål uppgår till totalt 650 000 kr. Därav avser 425 000 kr. Filminstitutets import och distribution av barnfilm, 125 000 kr. statens ungdomsråds/barnfilmrådets granskning av barnfilm och 100 000 kr. regeringens dispositionsmedel för filmvisning i nya former.

I motionerna 1978/79:2298, yrkande 7,(s) och 1978/79:2300, yrkande 7,(c) föreslås att 365 000 kr. resp. 325 000 kr. mindre än vad som förordats i propositionen anvisas till barnfilmimport. Motsvarande belopp bör enligt motionärerna disponeras för stöd till produktion av barnfilm.

Utskottet anser att ett belopp av 80 000 kr. bör anvisas under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för import och distribution av barnfilm, dvs. ett i jämförelse med propositionen med 345 000 kr. minskat belopp. Detta belopp bör, som föreslås i de båda motionerna (yrkande 6 resp. 7), användas för produktion av barnfilm.

Enligt utskottets mening talar övervägande skäl för att det av utskottet sålunda förordade produktionsstödet anvisas till konstnärsnämnden för att stimulera produktionen av kvalitetsfilm för barn. Utskottets ställningstagande innebär att yrkande 9 i vpk-motionen 1978/79:2301 om ett med 3 milj. kr. ökat stöd till konstnärsnämnden blir i någon mån tillgodosett.

Statens ungdomsråd har föreslagit att bidragsgivningen till organisationer för barnfilmvisning bör flyttas över från regeringen till barnfilmrådet. Ett riksdagsbeslut av denna innebörd föreslås i motionen 1978/79:2300 (yrkande 8 och 9).

Som framgår av propositionen 1978/79:143 har barnfilmrådet under tiden januari 1977–juni 1978 bedrivit försöksverksamhet med filmvisning för barn och med barns eget filmande i fyra kommuner. I en slutrapport, som kommer att presenteras inom kort, redovisar barnfilmrådet de i allt väsentligt positiva erfarenheter denna verksamhet givit. Barnfilmrådet drar i sin rapport slutsatsen att det nuvarande stödet till organisationerna avseende centrala kostnader för filmvisning i nya former behöver ökas väsentligt. Dessutom bör

pengarna kunna utnyttjas även för centrala kostnader för barns egen filmproduktion.

Utskottet utgår från att barnfilmrådets synpunkter kommer att väga tungt vid fördelningen av de medel som nästa budgetår står till förfogande för bidrag till visning av barnfilm i nya former. Detta bör vara möjligt även om bidragsgivningen ligger kvar hos regeringen och således inte formellt handhas av barnfilmrådet. Med en sådan ordning anser utskottet att syftet med yrkandena 8 och 9 i motionen 1978/79:2300 i väsentlig mån tillgodoses. Dessa yrkanden avstyrks därför.

För att särskilda bidrag för filmvisning skall kunna utgå till barn- och ungdomsorganisationer bör man enligt propositionen kräva att filmverksamheten är organiserad på ett sådant sätt att dess inriktning och omfattning kan urskiljas i förhållande till organisationernas övriga verksamhet.

I motionerna 1978/79:2298 (s) och 1978/79:2300 (c) uttalas farhågor för att avsikten är att inskränka organisationernas rätt att självständigt utforma sin verksamhet. Enligt vad utskottet erfarit avses uttalandet i propositionen endast klargöra att särskilda bidrag för filmvisning inte bör komma i fråga som en allmän förstärkning av de generella statsbidrag organisationerna i fråga erhåller. Ett villkor för bidrag bör vara att bidragsansökan gäller definierbara projekt. Avsikten är däremot inte att söka styra utformningen av föreningslivets aktiviteter eller förhindra att filmvisningarna integreras i den övriga verksamheten.

Med denna tolkning av uttalandet i propositionen anser utskottet inte att det behövs något särskilt tillkännagivande om filmvisning i föreningslivet, vilket begärs i motionen 1978/79:2298. Yrkande 8 i denna motion avstyrks alltså.

C. Litteraturstöd. Ur detta anslag har för innevarande budgetår anvisats 14 380 000 kr. till utgivningsstöd. Detta belopp som är uppdelat på sju delposter föreslås i budgetpropositionen höjt med 770 000 kr. Hur stor del av denna höjning som kan beräknas falla på de olika delposterna framgår inte av propositionen.

Delposten Facklitteratur uppgår f. n. till 3 100 000 kr. Antalet titlar inom denna kategori som f. n. kan få stöd uppgår enligt propositionen till ca 200, medan antalet stödvärda titlar är ungefär tre gånger så stort. Detta gör enligt motionen 1978/79:906 (vpk) att det är omöjligt för förlagen att i förväg bedöma om en viss bok kan få stöd. Konsekvensen härav är i sin tur att stödet inte får den prisåterhållande effekt som avsetts, heter det vidare i motionen. En höjning av delposten Facklitteratur med 2 500 000 kr. föreslås därför i yrkande 3 i motionen.

Med hänsyn till den återhållsamhet i fråga om förslag till anslagshöjningar som är ofrånkomlig i dagens läge avstyrker utskottet motionen 1978/79:906, yrkande 3.

Delposten 3. Projektstöd (nu 1 000 000 kr.) disponeras bl. a. till stöd för

utgivning av serier och bilderböcker. Den är enligt motionen 1978/79:1874 (c) helt otillräcklig. Utöver den ökning som kan rymmas inom det i budgetpropositionen föreslagna anslaget föreslås i motionens yrkande 3 en höjning med 200 000 kr.

Frågan om stöd till utgivning av serier har tagits upp också i propositionen 1978/79:143 och i de med anledning av denna väckta motionerna 1978/79:2298 (s) och 1978/79:2301 (vpk). I propositionen erinras om ett tidigare uttalande om att det är angeläget att den inhemska produktionen av tecknade serier av god kvalitet stimuleras. Stöd kan ges inom ramen både för litteraturstödet och för stödet till kulturtidskrifter. I den första av de båda motionerna föreslås anvisande av 250 000 kr. till produktion av serier (yrkande 9) och i den andra anvisande av 2 000 000 kr. för produktion av bra tecknade serier av kostnadskrävande natur (del av yrkande 9). I båda fallen förutsätts medelsanvisningen ske under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn.

Utskottet anser det angeläget att ökade resurser ställs till förfogande för inhemsk produktion av serier. För ändamålet bör beräknas 250 000 kr. under det i propositionen 1978/79:143 föreslagna anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn. Utskottet tillstyrker alltså motionen 1978/79:2298, yrkande 9. I sak blir därmed även motionen 1978/79:1874, yrkande 3, tillgodosedd. Yrkande 9 i motionen 1978/79:2301 blir i den del det nu är i fråga i viss mån tillgodosett.

Barnkulturgruppen har föreslagit att serietidningarna beläggs med en generell avgift samtidigt som ett kraftigt ekonomiskt stöd föreslås utgå till serieproduktion av hög kvalitet. Förslaget har fått ett splittrat mottagande vid remissbehandlingen och bl. a. har erinringar gjorts ur tryckfrihetssynpunkt. I propositionen 1978/79:143 avvisas tanken på en dylik avgift. I motionen 1978/79:2301 (vpk) däremot yrkas att riksdagen hos regeringen hemställer om en utredning som bl. a. skall se över frågan om införande av en särskild serieavgift (yrkande 5). Utskottet avstyrker detta yrkande.

Vikten av att barn och ungdomar får goda läsvanor betonas i motionen 1978/79:1874 (c). Särskilt måste invandrarnas och de läshandikappades situation uppmärksammas. Vad gäller invandrabarnen påpekar motionärerna att översättning av böcker inte är den enda möjligheten att ge dessa barn tillgång till böcker på hemspråket. Även import av böcker bör kunna komma i fråga och få stöd inom ramen för den under litteraturstödsanslaget upptagna delposten till litteratur på invandrar- och minoritetsspråk. Yrkande 2 i motionen går ut på att riksdagen hos regeringen bör anhålla att dylik import ges ekonomiskt stöd inom ramen för litteraturstödet.

Utskottet anser inte att riksdagen i detta sammanhang bör göra något uttalande angående dispositionen av ifrågavarande delpost under litteraturstödsanslaget. Utskottet avstyrker därför yrkande 2 i motionen 1978/79:1874.

I motionen 1978/79:906 (vpk) framförs ett tidigare diskuterat men avvisat

förslag till försäljningsstöd knutet till de litteraturstödda titlarna (yrkande 4). Motionärerna anser att riksdagen hos regeringen bör hemställa om förslag om ett dylikt stöd. Utskottet anser inte att vad som anförts i motionen motiverar att riksdagen gör den föreslagna framställningen till regeringen. Utskottet avstyrker därför motionen 1978/79:906, yrkande 4.

I samma motion uttalas att bokdistributionen till biblioteken skulle gynnas av ett till litteraturstödet knutet distributionsstöd. Den prissänkning ett sådant stöd skulle medföra kan enligt motionärernas uppfattning innebära att de litteraturstödda titlarna köps i tillräckligt många exemplar för att kunna spridas i hela bibliotekssystemet i varje kommun. I motionen föreslås att riksdagen anvisar 4 000 000 kr. till ett distributionsstöd av angivet slag (yrkande 2).

Utskottet anser sig inte böra tillstyrka den i motionen 1978/79:906, yrkande 2, föreslagna medelsanvisningen.

Som framgått i det föregående har de två första årens försök med massmarknadsutgivning av kvalitetslitteratur – En bok för alla – utvärderats av Litteraturfrämjandet. Det förutsätts i propositionen att resultatet av utvärderingen noga bör övervägas innan de permanenta formerna för utgivningen fastställs. Regeringens ståndpunkt kritiserar i motionen 1978/79:612 (s). Motionärerna anser att få kulturpolitiska åtgärder haft så positiva effekter till så begränsade kostnader som massmarknadsutgivningen. Riksdagen bör som sin mening ge till känna för regeringen att massmarknadsutgivningen bör permanentas (yrkande 1) och därjämte bemyndiga regeringen att träffa avtal med Litteraturfrämjandet om utgivningen (yrkande 2).

Utskottet delar den uppfattning som uttalats i propositionen att resultatet av den gjorda utvärderingen bör övervägas ytterligare och att tiden därför inte är mogen för ett beslut om permanentning av utgivningen. Utskottet avstyrker alltså motionen 1978/79:612, yrkande 1 och 2.

I motionen 1978/79:1874 (c) yrkas att riksdagen hos regeringen anhåller att massmarknadsutgivning av barnlitteratur startar i enlighet med en modell som föreslagits av Litteraturfrämjandet (yrkande 4). Frågan om en dylik utgivning har också, som redovisats i det föregående, tagits upp i propositionen 1978/79:143 men inte ansetts mogen för beslut. Avvikande åsikt i denna fråga har redovisats i tre av de med anledning av sistnämnda proposition väckta motionerna. Sålunda yrkas i motionen 1978/79:2298 (s) dels att riksdagen bemyndigar regeringen att ingå avtal med Litteraturfrämjandet angående stöd för utgivning av barn- och ungdomslitteratur, i huvudsak enligt de riktlinjer som anförts i motionen (yrkande 10), dels att riksdagen med avslag på regeringens förslag om ett tillfälligt bidrag till folkbibliotek till utgivning av prisbillig kvalitetslitteratur för barn och ungdom anvisar ett belopp av 2 500 000 kr. (yrkande 11).

Nämnda belopp föreslås även i motionen 1978/79:2300 (c) anvisat till dylik utgivning (yrkande 3).

Enligt motionen 1978/79:2301 (vpk) bör riksdagen dels hos regeringen

begära förslag om massmarknadsutgivning av barn- och ungdomsböcker i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkande 3), dels anvisa 3 000 000 kr. till dylik utgivning (del av yrkande 9).

Utskottet finner övertygande skäl anförda för att beslut nu fattas om stöd till massmarknadutgivning av kvalitetslitteratur för barn och ungdom. Utskottet tillstyrker motionerna 1978/79:2298, yrkande 10 och 11, och 1978/79:2300, yrkande 3. Vid bifall härtill blir såväl motionen 1978/79:1874, yrkande 4, som får förutsättas syfta till samma utgivningsmodell som motionen 1978/79:2300, som motionen 1978/79:2301, yrkande 3, helt tillgodosedda, medan motionen 1978/79:2301, yrkande 9 i nu ifrågavarande del, blir i huvudsak tillgodosedd. Vad beträffar det yrkande om avslag på den i propositionen 1978/79:143 föreslagna tillfälliga medelsanvisningen till folkbiblioteken som ingår i yrkande 11 i motionen 1978/79:2298 återkommer utskottet i det följande.

Med hänvisning till den avvisande ståndpunkt i fråga om överförande av Pressbyrån i samhällelig ägo som riksdagen intagit på förslag av näringsutskottet i betänkandet NU 1977/78:6 avstyrker utskottet det i yrkande 4 i motionen 1978/79:2301 (vpk) framförda förslaget om en framställning till regeringen om förslag om överförande av pressbyråförsäljningen i samhällets ägo.

I fråga om läsfrämjande åtgärder uttalas i propositionen 1978/79:143 att den pågående försöksverksamheten på detta område måste avslutas och därefter utvärderas innan det blir möjligt att ta ställning till hur denna typ av insatser på ett verkningsfullt sätt kan samordnas med andra åtgärder på litteratur- och biblioteksområdet för att stimulera barns och ungdomars läsning. I motionen 1978/79:2300 (c) uttalas att försöksverksamheten gett många goda resultat. Riksdagen bör enligt yrkande 2 i motionen hos regeringen hemställa om förslag om läsfrämjande åtgärder i permanenta former fr. o. m. den 1 juli 1980.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om den stora betydelsen av läsfrämjande åtgärder och vill framhålla önskvärdheten av att man så snart som möjligt kan övergå från försöksverksamhet till en verksamhet i permanenta former. Vad som anförts i propositionen i denna fråga ser utskottet som uttryck för samma uppfattning. Mot den bakgrunden och med hänsyn till den utvärdering som bör ske anser utskottet inte att riksdagen bör begära förslag om en verksamhet i permanenta former fr. o. m. någon viss tidpunkt. Utskottet avstyrker därför det yrkande härom som gjorts i motionen 1978/79:2300.

D. Bidrag till folkbibliotek. Som framgått i det föregående har i propositionen 1978/79:100 föreslagits att medelsanvisningen till länsbibliotek och låncentraler skall brytas ut ur detta anslag och hänföras till ett annat. Beslut härom har redan fattats av riksdagen. För kvarvarande ändamål under anslaget

föreslås begränsade ökningar. Beträffande den lokala biblioteksverksamheten föreslås sålunda en höjning av nuvarande belopp 9 651 000 kr. med 565 000 kr. I motionen 1978/79:610 (s) föreslås en ytterligare höjning med 600 000 kr. gällande anslagsposten 1. Lokal biblioteksverksamhet. Syftet är att öka möjligheterna till bokutlåning på arbetsplatserna. Samma anslagspost föreslås i motionen 1978/79:1299 (apk) höjd med 2 385 000 kr., varav 600 000 kr. för arbetsplatsbibliotek, medan posten 4. Inköp av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk i samma motion föreslås höjd med 740 000 kr.

Utskottet anser sig inte böra gå utöver regeringens förslag när det gäller beräkningen av resurserna för arbetsplatsutlåning. Utskottet avstyrker därför de härom gjorda yrkandena i motionerna 1978/79:610 och 1978/79:1299.

Den anslagshöjning för andra ändamål än arbetsplatsutlåning som föreslås i motionen 1978/79:1299 avstyrks av utskottet.

E. Riksutställningar. Utskottet tillstyrker att riksdagen i enlighet med förslaget i propositionen 1978/79:100 anvisar ett reservationsanslag av 10 501 000 kr. till Stiftelsen Riksutställningar.

F. Bidrag till kulturell verksamhet bland barn. Under denna rubrik har i propositionen 1978/79:143 föreslagits anvisande av medel för en rad olika ändamål som närmare redovisats i det föregående (se sammanställning på s. 32). I motioner väckta med anledning av propositionen har också föreslagits medelsanvisningar som redovisats i denna sammanställning. Vissa av dessa har utskottet behandlat i det föregående.

Utskottets ställningstaganden till de olika yrkandena redovisas i det följande i den ordning yrkandena upptagits i nämnda sammanställning.

I fråga om de under punkterna 1–10 redovisade förslagen om anvisande av medel till olika institutioner för utvecklingsarbete och för kulturrådets del även för information och utredningsarbete föreslår utskottet till en början att 1 000 000 kr. anvisas till kulturrådet för information och utvecklingsarbete. Inom ramen för detta belopp bör rådet stödja projekt i fråga om kulturell verksamhet bland barn som aktualiseras inom olika institutioner. Anslaget bör företrädesvis fördelas efter ansökan. Kulturrådet bör dock kunna ta de initiativ som erfordras för att utvecklingsarbetet över en tidsperiod skall ge erfarenheter av olika uttrycksformer och från olika typer av institutioner.

Utskottet föreslår vidare att Riksteatern, Rikskonserter och Riksutställningar för utvecklingsarbete tilldelas 600 000 kr., 400 000 kr., resp. 200 000 kr.

Den i motionen 1978/79:2299 föreslagna medelsanvisningen till skolöverstyrelsen avstyrks av utskottet.

Utskottet anser inte att särskilda medel bör beräknas till utvecklingsarbete vid Operan, Dramatiska teatern och de i propositionen 1978/79:143 angivna sex centrala muscerna.

Det i motionen 1978/79:2300 framförda förslaget om anvisande av 650 000

kr. till utvecklingsarbete vid de regionala museerna (yrkande 5) avstyrks av utskottet.

Med detta har utskottet tagit ställning till motionerna 1978/79:2298, yrkande 4, 1978/79:2299, yrkande 6, och 1978/79:2300, yrkande 4 och 5.

Utskottet tillstyrker de föreslagna medelsanvisningarna till Konstfrämjandet och Eskilstuna kommun (punkterna 11 och 12).

Propositionens förslag om anvisande av 2 000 000 kr. till folkbiblioteken tillstyrks (punkten 13). Utskottet avstyrker alltså avslagsyrkandet i motionen 1978/79:2298, yrkande 11.

Beträffande massmarknadsutgivning av litteratur för barn och ungdom har utskottet i det föregående tillstyrkt anvisande av 2 500 000 kr. (punkten 14).

Förslaget i motionen 1978/79:2301 (del av yrkande 9) om anvisande av 2 000 000 kr. till skol- och folkbiblioteken för inköp av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk avstyrks (punkten 15).

Utskottet tillstyrker den i propositionen föreslagna medelsanvisningen av 100 000 kr. till Svenska barnboksinstitutet (punkten 16).

Till produktion av serier har utskottet i det föregående tillstyrkt anvisande av 250 000 kr. (punkten 17).

Propositionens förslag om medelsanvisningar till en taltidning för barn och till utvecklingsarbete inom Folkparkernas centralorganisation tillstyrks av utskottet (punkterna 18 och 19).

Förslaget i motionen 1978/79:2298 (yrkande 3) om anvisande av 4 000 000 kr. till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet avstyrks (punkten 20).

Utskottet har i det föregående behandlat förslaget om anvisande av 1 000 000 kr. till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer. Någon medelsanvisning för ändamålet är därför inte aktuell i detta sammanhang (punkten 21).

Förslaget beträffande hembygdsrörelsen i motionerna 1978/79:2272 och 1978/79:2300 (yrkande 6) avstyrks (punkten 22).

I motionen 1978/79:2300, yrkande 11, föreslagen medelsanvisning till Sveriges dövas riksförbund tillstyrks (punkten 23).

I fråga om import och produktion av film har utskottet i det föregående i stället för vad som föreslagits i propositionen 1978/79:143 tillstyrkt att 80 000 kr. anvisas till import av film och 345 000 kr. till produktion av film (punkterna 24 och 25). Vid bifall härtill blir yrkandet i motionen 1978/79:2301 om anvisande av 3 000 000 kr. till filmproduktion i någon mån tillgodosett.

De föreslagna medelsanvisningarna till filmgranskning och till filmvisning i nya former har tillstyrkts i det föregående (punkterna 26 och 27).

Den i motionen 1978/79:2298, yrkande 12 och 13, föreslagna medelsanvisningen till allmän fritidsverksamhet avstyrks (punkten 28).

Förslagen i motionen 1978/79:2301, del av yrkande 9, om anvisande av

medel till försöksverksamhet och kartläggningsarbete i kommuner avstyrks (punkterna 29 och 30).

Utskottet har inte i vidare mån än som framgått av det föregående funnit anledning till särskilda uttalanden med anledning av vad som anförts och föreslagits dels i budgetpropositionen i nu aktuella delar, dels i barnkulturpropositionen.

Under återopande av vad som ovan anförts hemställer utskottet

1. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till centrala amatörorganisationer avslår motionen 1978/79:2131, yrkande 2, såvitt nu är i fråga,
2. att riksdagen avslår motionen 1978/79:606, yrkande 1, om ett uttalande angående stöd till amatörverksamhet,
3. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer med anledning av motionerna 1978/79:1874, yrkande 1, och 1978/79:2300, yrkande 1, och med bifall till motionen 1978/79:606, yrkande 2, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall anvisas 600 000 kr. mer än som föreslagits i propositionen 1978/79:100,
4. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till centrubildningarna avslår motionen 1978/79:618, yrkande 2, såvitt nu är i fråga,
5. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till Folkparkernas centralorganisation avslår motionen 1978/79:611, såvitt nu är i fråga,
6. att riksdagen beträffande frågan om anvisande under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer av en anslagspost till kulturverksamhet bland språkliga minoriteter avslår motionen 1978/79:439, såvitt nu är i fråga,
7. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till kulturverksamhet inom organisationer med anledning av propositionen 1978/79:100 samt motionerna 1978/79:1874, yrkande 1, och 1978/79:2300, yrkande 1, båda motionerna såvitt nu är i fråga, med bifall till motionen 1978/79:606, yrkande 2, såvitt nu är i fråga, och med avslag på motionen 1978/79:1303 ävensom motionerna 1978/79:439, 1978/79:611, 1978/79:618, yrkande 2, och 1978/79:2131, yrkande 2, de fyra sistnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 11 794 000 kr.,

8. att riksdagen avslår motionerna 1978/79:1319, yrkande 4, och 1978/79:2301, yrkande 8, såvitt nu är i fråga, om filmpolitikens inordnande under de kulturpolitiska målen,
9. att riksdagen avslår motionerna 1978/79:435 och 1978/79:1874, yrkande 5, om möjlighet att köpa barnfilm från Sveriges Radio,
10. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1313 om marknadsfö- ring och distribution av kvalitetsfilm,
11. att riksdagen avslår motionerna 1978/79:2298, yrkande 5, och 1978/79:2301, yrkande 8, båda motionerna såvitt nu är i fråga, om uppgifts- och ansvarsfördelningen på barnfilmmrådet,
12. att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2298, yrkan- de 5, såvitt nu är i fråga, som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om granskning av barnfilm,
13. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2300, yrkande 10, om ett nytt system för stöd av import av barnfilm,
14. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1319, yrkande 1, om en parlamentarisk beredning av fördelningen av produktionsstöd till film,
15. att riksdagen med bifall till propositionen 1978/79:100 och med avslag på motionen 1978/79:1319, yrkande 3, till *Filmstöd* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 18 440 000 kr.,
16. att riksdagen beträffande bidrag för import och distribution av barnfilm med anledning av motionerna 1978/79:2298, yrkande 7, och 1978/79:2300, yrkande 7, båda motionerna såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall beräknas 80 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn, dvs. 345 000 kr. mindre än som föreslagits i propositionen 1978/ 79:143,
17. att riksdagen med anledning av motionerna 1978/79:2298, yrkande 6, 1978/79:2300, yrkande 7, och 1978/79:2301, del av yrkande 9, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, beslutar att för produktion av barnfilm skall beräknas ett belopp av 345 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,
18. att riksdagen med anledning av motionerna 1978/79:2298, yrkande 6, 1978/79:2300, yrkande 7, och 1978/79:2301, del av yrkande 9, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, beslutar att de medel riksdagen i nu förevarande sammanhang anvisar till produktion av barnfilm skall ställas till konstnärsnämndens förfogande,
19. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2300, yrkandena 8 och 9, om fördelningen av bidrag till filmvisning,
20. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2298, yrkande 8, om filmvisning i föreningslivet,

21. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till facklitteraturstöd avslår motionen 1978/79:906, yrkande 3, såvitt nu är i fråga,
22. att riksdagen beträffande frågan om anvisande av medel till produktion av inhemska serier med anledning av motionerna 1978/79:1874, yrkande 3, och 1978/79:2301, del av yrkande 9, samt med bifall till motionen 1978/79:2298, yrkande 9, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall beräknas ett belopp av 250 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,
23. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2301, yrkande 5, om en utredning av frågan om införande av en särskild serieavgift,
24. att riksdagen avslår motionen 1978/79:1874, yrkande 2, om stöd till import av barnlitteratur,
25. att riksdagen avslår motionen 1978/79:906, yrkande 4, om försäljningsstöd till bokhandeln,
26. att riksdagen beträffande frågan om anvisande av medel för stöd till distribution av litteraturstödda titlar avslår motionen 1978/79:906, yrkande 2, såvitt nu är i fråga,
27. att riksdagen avslår motionen 1978/79:612 om permanentning av massmarknadsutgivningen av kvalitetslitteratur,
28. att riksdagen beträffande massmarknadsutgivning av kvalitetslitteratur för barn och ungdom med anledning av motionerna 1978/79:1874, yrkande 4, och 1978/79:2301, yrkande 3 och del av yrkande 9, sistnämnda yrkande såvitt nu är i fråga, ävensom med bifall till motionerna 1978/79:2298, yrkande 10 och 11, samt 1978/79:2300, yrkande 3, sistnämnda båda yrkanden såvitt nu är i fråga, beslutar att *dels* bemyndiga regeringen att ingå avtal med Litteraturfrämjandet angående stöd för dylik utgivning, *dels* för detta ändamål anvisa ett belopp av 2 500 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,
29. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2301, yrkande 4, om överförande av pressbyråförsäljningen i samhällets ägo,
30. att riksdagen avslår motionen 1978/79:2300, yrkande 2, om förslag beträffande läsfrämjande åtgärder,
31. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till litteraturstöd med bifall till propositionen 1978/79:100 och med avslag på motionerna 1978/79:906, yrkande 2 och 3, båda yrkandena såvitt nu är i fråga, till *Litteraturstöd* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 20 308 000 kr.,
32. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i

- propositionen 1978/79:100 beräknade medelsanvisningen till folkbibliotekens arbetsplatsutlåning avslår motionerna 1978/79:610 och 1978/79:1299, båda motionerna såvitt nu är i fråga,
33. att riksdagen beträffande frågan om en ökning för andra ändamål än arbetsplatsutlåning av den i propositionen 1978/79:100 beräknade medelsanvisningen till folkbiblioteken avslår motionen 1978/79:1299, såvitt nu är i fråga,
 34. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till folkbibliotek med bifall till propositionen 1978/79:100 och med avslag på motionerna 1978/79:610 och 1978/79:1299, båda motionerna såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till folkbibliotek* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 14 996 000 kr.,
 35. att riksdagen till *Riksutställningar* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 10 501 000 kr.,
 36. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till kulturrådet, Riksteatern, Rikskonserter och Riksutställningar för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet med anledning av propositionen 1978/79:143 och motionen 1978/79:2298, yrkande 4, samt med avslag på motionen 1978/79:2299, yrkande 6, båda motionerna såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall anvisas till kulturrådet 1 000 000 kr., till Riksteatern 600 000 kr., till Rikskonserter 400 000 kr. och till Riksutställningar 200 000 kr.,
 37. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till skolöverstyrelsen för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet avslår motionen 1978/79:2299, yrkande 6, såvitt nu är i fråga,
 38. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till Operan, Dramatiska teatern och vissa angivna centrala museer för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet med bifall till motionerna 1978/79:2298, yrkande 4, och 1978/79:2300, yrkande 4 och 5, samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga, avslår propositionen 1978/79:143 i motsvarande del,
 39. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till regionala museer för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet avslår motionen 1978/79:2300, yrkande 5, såvitt nu är i fråga,
 40. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av särskilda medel till folkbib-

- lioteken med bifall till propositionen 1978/79:143 och med avslag på motionen 1978/79:2298, yrkande 11, såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall anvisas 2 000 000 kr.,
41. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till skol- och folkbiblioteken till inköp av litteratur på invandrar- och minoritetsspråk avslår motionen 1978/79:2301, del av yrkande 9, såvitt nu är i fråga,
 42. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet avslår motionen 1978/79:2298, yrkande 3, såvitt nu är i fråga,
 43. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till hembygdsrörelsen avslår motionerna 1978/79:2272 och 1978/79:2300, yrkande 6, båda motionerna såvitt nu är i fråga,
 44. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till Sveriges dövas riksförbund med bifall till motionen 1978/79:2300, yrkande 11, såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall anvisas 250 000 kr.,
 45. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till allmän fritidsverksamhet avslår motionen 1978/79:2298, yrkande 12 och 13, förstnämnda yrkande såvitt nu är i fråga,
 46. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till försöksverksamhet och kartläggningsarbete i kommuner avslår motionen 1978/79:2301, del av yrkande 9, såvitt nu är i fråga,
 47. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till kulturell verksamhet bland barn med anledning av propositionen 1978/79:143, motionen 1978/79:1874, yrkande 3, såvitt nu är i fråga, och motionerna 1978/79:2298, 1978/79:2299, 1978/79:2300 och 1978/79:2301, samtliga dessa motioner i de delar som inte behandlats i det föregående, ävensom med avslag på motionen 1978/79:2272, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till kulturell verksamhet bland barn* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 8 435 000 kr.

Stockholm den 24 april 1979

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Per Olof Sundman (c), Ingemar Leander (s), Olle Eriksson (c), Åke Green (s), Ingegärd Fränkel (fp), Tyra Johansson (s), Karl-Eric Norrby (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Ingrid Diesen (m), Hans Alsén (s), Kerstin Göthberg (c), Catarina Rönnung (s), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp).

Reservationer

vid **punkten 1** (Principiella synpunkter m. m. beträffande kulturinsatser för barn)

1. beträffande *forskningen på barnkulturområdet* av Ingrid Diesen (m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Det i" och slutar med "fria forskningen" bort ha följande lydelse:

För att kunna föreslå åtgärder på barnkulturområdet fordras gedigen kunskap om barns kulturella situation. Denna situation betingas inte enbart av yttre omständigheter såsom miljö, närhet till kulturella institutioner eller andra möjligheter att ta del av kulturaktiviteter. Situationen påverkas också i hög grad av sociala, psykosociala och inte minst emotionella faktorer. Kunskap om hur barns kulturella behov gestaltar sig, hur de uppstår samt vad dessa behov påverkas av är en förutsättning för att kulturpolitiska åtgärder på det här området skall bli meningsfulla.

Med anledning härav finner utskottet det angeläget att riksdagen uttalar sig för en forskning på detta område och ansluter sig till de synpunkter som anförts i detta stycke i motionen 1978/79:2299.

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen bifaller motionen 1978/79:2299, yrkande 2, om inriktningen av forskningen på barnkulturområdet,

2. beträffande *kvotering av resurserna för kulturinsatser för barn* av Ingrid Diesen (m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "1978/79:2299" bort ha följande lydelse:

I propositionen redovisas ett antal invändningar som kan riktas mot ett system med kvotering av tilldelade resurser. Utskottet, som finner dessa invändningar välgrundade, anser att föreskrifter om en sådan kvotering såväl som andra tvingande bestämmelser på detta område är principiellt förkastliga och praktiskt utomordentligt svårtillämpade. Det kan därför inte heller vara motiverat att, såsom förutsatts i propositionen, frågan åter aktualiseras efter en treårsperiod. Utskottet avvisar alltså tanken på en kvotering av resurser för insatser riktade till barn och ungdom och tillstyrker därför yrkande 7 i motionen 1978/79:2299.

dels utskottets hemställan under 8 bort ha följande lydelse:

8. att riksdagen bifaller motionen 1978/79:2299, yrkande 7, om ett uttalande att tvingande bestämmelser beträffande kvotering av resurserna inom teatrar, musikinstitutioner och museer för att tillgodose barnens intressen inte skall komma i fråga,

3. beträffande *en parlamentarisk utredning i fråga om den kommersiella kulturindustrin* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "negativa verkningar" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående utförligt redovisat vad som i motionen 1978/79:607 (s) anförts om behovet av en parlamentarisk utredning beträffande den kommersiella kulturindustrin. Motionens yrkande går tillbaka på ett förslag av barnkulturgruppen. Gruppen ser som en av kulturpolitikens viktigaste uppgifter att motverka kommersialismens negativa verkningar på barnkulturområdet. Remissinstanserna instämmer genomgående i barnkulturgruppens betoning av behovet av åtgärder på detta område. En majoritet av remissinstanserna tillstyrker förslaget om tillsättande av en parlamentarisk utredning med uppgift att kartlägga kulturindustrins utveckling och komma med förslag till åtgärder från samhällets sida mot kommersialismens negativa verkningar. Bland dessa remissinstanser märks bl. a. TCO, LO, SÖ, KLYS, socialstyrelsen, Svenska kommunförbundet, KRO m. fl.

Föredragande statsrådet visar en oroande passivitet i denna fråga. Den strategi för att motverka kommersialismens negativa verkningar som barnkulturgruppen föreslår avvisas i flera viktiga avseenden i propositionen. Föredraganden underlåter att lägga förslag angående stöd till föreningslivet, massmarknadsutgivning av barn- och ungdomslitteratur, åtgärder för att utveckla barns egen skapande verksamhet. Förslaget om en parlamentarisk utredning beträffande den kommersiella kulturindustrin avvisas i propositionen.

Utskottet anser att samhället måste vidta omfattande och snara åtgärder för att söka frigöra kulturlivet från den starka kommersiella påverkan som det nu i stor utsträckning är utsatt för. Det är uppenbart att i mängden av det allmängods som sprids med enda syfte att ge ekonomisk vinst drunknar oftast det udda och unika. Detta förhållande drabbar främst barnen.

Om kulturarbetet måste utformas utifrån renodlade lönsamhetskrav så utgör det ett hot mot yttrandefriheten. Utvecklingen mot större maktkoncentration och växande beroende av multinationella intressen inom kulturområdet utgör också allvarliga begränsningar av yttrandefriheten.

Det hittillsvarande utredningsarbetet beträffande kommersialismen på

kulturområdet, som föredraganden hänvisar till i propositionen, har inte gett någon samlad bild av vare sig fritids- eller kulturindustrins ekonomiska ställning, utbredning och sammankoppling med multinationella intressen. Med anledning härav finner utskottet det angeläget att en parlamentarisk utredning tillkallas med uppdrag att kartlägga den kommersiella kulturindustrin och föreslå åtgärder för att bekämpa kommersialismens negativa verkningar i enlighet med vad som anförts i motionen 1978/79:607. Utskottet anser att denna utredning under arbetets gång bör kunna lägga fram förslag till delreformer på kulturområdet. Utskottet tillstyrker motionen 1978/79:607. Vid bifall härtill blir motionen 1978/79:2301, yrkande 1, i viss mån tillgodosedd.

dels utskottets hemställan under 14 bort ha följande lydelse:

14. att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2301, yrkande 1, och med bifall till motionen 1978/79:607 som sin mening ger till känna för regeringen vad i sistnämnda motion anförts om tillkallande av en parlamentarisk utredning beträffande den kommersiella kulturindustrin,

vid **punkten 2** (Medelsanvisningar)

4. beträffande *anvisande av medel till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer* av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 38 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "mån tillgodosedda" bort ha följande lydelse:

Utskottet får med anledning av motionerna erinra om att en utvärdering av bidragsgivningen till experiment- och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer pågår inom kulturrådet. Resultatet av denna utvärdering bör avvaktas innan någon förstärkning av anslaget görs. Utskottet avstyrker därför nu ifrågavarande motionsyrkanden.

dels utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till experiment och utvecklingsarbete inom kulturell verksamhet bland amatörer med avslag på motionerna 1978/79:606, yrkande 2, 1978/79:1874, yrkande 1, och 1978/79:2300, yrkande 1, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall anvisas det i propositionen föreslagna beloppet,

5. beträffande *anvisande av medel till Folkparkernas centralorganisation för utvecklingsarbete* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s),

Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 39 som börjar med "Utskottet som" och slutar med "1978/79:611" bort ha följande lydelse:

I motionen 1978/79:611 framhålls folkparkernas stora betydelse inom kulturpolitiken, framför allt deras möjligheter att med ett seriöst syftande kulturutbud nå nya målgrupper. Detsamma betonas i statens kulturråds anslagsframställning för budgetåret 1979/80. För nämnda budgetår planeras inom folkparkerna en utvecklad verksamhet med barnen som särskild målgrupp. Den kommer delvis att genomföras i samarbete med lokala barn- och ungdomsorganisationer samt Regionmusiken, Rikskonserter och Konstfrämjandet. För att klara dessa och andra åtaganden behöver Folkparkernas centralorganisation en kraftig resursförstärkning. Utskottet, som delar motionärernas uppfattning, tillstyrker motionen 1978/79:611.

dels utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 föreslagna medelsanvisningen till Folkparkernas centralorganisation med bifall till motionen 1978/79:611, såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall anvisas 500 000 kr. mer än som föreslagits i propositionen 1978/79:100,

6. beträffande *medelsanvisningen under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer* av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som – vid bifall till reservationen 4 – anser att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till kulturverksamhet inom organisationer med bifall till propositionen 1978/79:100 och med avslag på motionen 1978/79:1303 ävensom motionerna 1978/79:439, 1978/79:606, yrkande 2, 1978/79:611, 1978/79:618, yrkande 2, 1978/79:1874, yrkande 1, 1978/79:2131, yrkande 2, och 1978/79:2300, yrkande 1, de sju sistnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 11 194 000 kr.,

7. beträffande *medelsanvisningen under anslaget Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som – vid bifall till reservationen 5 – anser att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till kulturverksamhet inom organisationer med anledning av propositionen 1978/79:100 samt motionerna 1978/79:1874, yrkande 1, och 1978/79:2300, yrkande 1, med bifall till motionerna 1978/79:606, yrkande 2, och 1978/79:611, båda motionerna såvitt nu är i fråga, och med avslag på motionen 1978/79:1303 ävensom motionerna 1978/79:439, 1978/79:618, yrkande 2, och 1978/79:2131, yrkande 2, de tre sistnämnda motionerna såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 12 294 000 kr.,

8. beträffande *import och produktion av barnfilm* av Per Olof Sundman (c), Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "av barnfilm" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att ett belopp av 100 000 kr. bör anvisas under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn för import och distribution av barnfilm, dvs. ett i jämförelse med propositionens med 325 000 kr. minskat belopp. Nämnda 325 000 kr. bör i stället, som föreslås i de båda motionerna, användas för produktion av svensk barnfilm.

dels utskottets hemställan under 16 och 17 bort ha följande lydelse:

16. att riksdagen beträffande bidrag för import och distribution av barnfilm med anledning av motionen 1978/79:2298, yrkande 7, och med bifall till motionen 1978/79:2300, yrkande 7, båda motionerna såvitt nu är i fråga, beslutar att för detta ändamål skall beräknas 100 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn, dvs. 325 000 kr. mindre än som föreslagits i propositionen 1978/79:143,

17. att riksdagen med anledning av motionerna 1978/79:2298, yrkande 6, och 1978/79:2301, del av yrkande 9, samt med bifall till motionen 1978/79:2300, yrkande 7, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, beslutar att för produktion av barnfilm skall beräknas ett belopp av 325 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

dels den del av utskottets yttrande på s. 43 som börjar med "Enligt utskottets" och slutar med "mån tillgodosett" bort ha följande lydelse:

Det belopp som anvisas till produktion av svensk barnfilm kan i och för sig för ändamålet ställas till antingen konstnärsnämndens eller Filminstitutets förfogande. Då emellertid viss osäkerhet råder om tillgången på kvalificerade barnfilmprojekt – i vart fall för närvarande – bör medlen anvisas till Filminstitutet. Vid brist på lämpliga barnfilmprojekt bör en del av medlen

omdisponeras för import och distribution av utländsk barnfilm. Utskottets ställningstagande innebär att yrkande 9 i vpk-motionen 1978/79:2301 om anvisande av 3 milj. kr. till produktion av barnfilm blir i någon mån tillgodosett.

dels utskottets hemställan under 18 bort ha följande lydelse:

18. att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2300, yrkande 7, och med avslag på motionerna 1978/79:2298, yrkande 6, och 1978/79:2301, del av yrkande 9, samtliga motioner såvitt nu är i fråga, beslutar att de medel riksdagen i nu förevarande sammanhang anvisar till produktion av barnfilm skall ställas till Filminstitutets förfogande och att de – vid brist på lämpliga barnfilmprojekt – skall kunna disponeras även till import och produktion av utländsk barnfilm,

9. beträffande *produktion av serier* av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 45 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "mån tillgodosett" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det i nuvarande budgetläge inte är möjligt att anslå ytterligare medel för inhemsk produktion av serier. Utskottet avstyrker alltså motionerna 1978/79:2298, yrkande 9, 1978/79:1874, yrkande 3, och 1978/79:2301, yrkande 9.

dels utskottets hemställan under 22 bort ha följande lydelse:

22. att riksdagen beträffande frågan om anvisande av medel till produktion av inhemska serier avslår motionerna 1978/79:1874, yrkande 3, 1978/79:2298, yrkande 9, och 1978/79:2301, del av yrkande 9, samtliga motioner såvitt nu är i fråga,

10. beträffande *permanentning av massmarknadsutgivningen av kvalitetslitteratur* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 46 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "och 2" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den uppfattning som kommit till uttryck i motionen 1978/79:612. De ytterligare överväganden till vilka propositionen hänvisar är enligt utskottets mening obehövliga, då man redan nu så klart kan se vilken positiv effekt utgivningen hittills haft.

En väl utbyggd kontaktorganisation är en förutsättning för att man skall nå nya läsare. En sådan organisation måste kunna planeras för mer än ett år i taget. Om utgivningen begränsas till en försöksverksamhet för endast ett år i taget omöjliggörs en sådan planering.

11. beträffande *massmarknadsutgivning av litteratur för barn och ungdom* av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 47 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "det följande" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner att skäl icke föreligger att nu fatta beslut om stöd till massmarknadsutgivning av prisbillig kvalitetslitteratur för barn och ungdom.

Det föreligger flera olika förslag om hur en sådan utgivning bör organiseras. För att få bättre underlag för ett beslut om utgivningens uppläggning vill föredraganden tillkalla en särskild arbetsgrupp med uppgift att klargöra vissa problem före höstens budgetarbete.

Litteraturfrämjandet har låtit göra en utvärdering av de två första budgetårens erfarenheter av "En bok för alla". Utvärderingsrapporten är f. n. ute på remiss. Först då remissvaren inkommit blir det möjligt att fatta beslut om den fortsatta utgivningen. I avvaktan på ett sådant beslut har i årets budgetproposition föreslagits att försöksverksamheten förlängs t. o. m. budgetåret 1979/80.

Även försöket med läsfrämjande insatser för barn och ungdom inom föreningslivet är f. n. under utvärdering inom kulturrådet. En delrapport kan väntas i tid till höstens budgetarbete.

Den föreslagna tidsplanen för övervägandena rörande en massmarknadsutgivning för barn och ungdom innebär en rad fördelar. Dels gör den det möjligt att ta fram vissa nödvändiga kompletteringar av beslutsunderlaget före ett slutligt avgörande. Dels innebär den att beslut om utgivning av pocketböcker för barn kan samordnas både med beslut om motsvarande utgivning för vuxna och med beslut om former för särskilda insatser för att stimulera barns och ungdomars läsning.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag och avstyrker motionerna 1978/79:1874, yrkandet 4, 1978/79:2298, yrkande 10 och 11, 1978/79:2300, yrkande 3, och 1978/79:2301, yrkande 3 och del av yrkande 9.

dels utskottets hemställan under 28 bort ha följande lydelse:

28. att riksdagen beträffande massmarknadsutgivning av kvalitetslitteratur för barn och ungdom avslår motionerna 1978/79:1874, yrkande 4, 1978/79:2298, yrkande 10 och 11, sistnämnda yrkande såvitt nu är i fråga, 1978/79:2300, yrkande 3, såvitt nu är i fråga, 1978/79:2301, yrkande 3 och del av yrkande 9, sistnämnda yrkande såvitt nu är i fråga,

12. beträffande *arbetsplatsutlåning av böcker* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 48 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "1978/79:1299" bort ha följande lydelse:

Folkbiblioteken bedriver sedan en tid tillbaka bokutlåning direkt på arbetsplatserna. Verksamheten är ett nytt grepp och omfattar ännu bara ett 80-tal kommuner. Likväl når man ut till bortåt 200 företag och närmare 100 000 människor. Erfarenheten visar att man genom denna typ av serviceverksamhet vinner läsare, som eljest av skilda skäl inte skulle ha nått fram till den goda litteraturen. Utskottet ser därför denna insats som ett kulturpolitiskt inslag värt att vidgas. Enligt kulturrådets bedömning skulle också betydligt fler kommuner starta en sådan verksamhet, om de inte hindrades av ett prekärt kommunalekonomiskt läge. Utskottet tillstyrker därför motionen 1978/79:610 om en höjning med 600 000 kr. av medelsanvisningen till detta ändamål. Därmed tillstyrks också motionen 1978/79:1299 i motsvarande del.

dels utskottets hemställan under 32 bort ha följande lydelse:

32. att riksdagen beträffande frågan om en ökning av den i propositionen 1978/79:100 beräknade medelsanvisningen till folkbibliotekens arbetsplatsutlåning med bifall till motionerna 1978/79:610 och 1978/79:1299, båda motionerna såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall anvisas 600 000 kr. mer än som beräknats i propositionen,

13. beträffande *medelsanvisningen under anslaget Bidrag till folkbibliotek* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som – vid bifall till reservationen 12 – anser att utskottets hemställan under 34 bort ha följande lydelse:

34. att riksdagen beträffande den samlade medelsanvisningen till bidrag till folkbibliotek med anledning av propositionen 1978/79:100 och motionen 1978/79:1299, såvitt nu är i fråga, samt med bifall till motionen 1978/79:610, såvitt nu är i fråga, till *Bidrag till folkbibliotek* för budgetåret 1978/79 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 15 596 000 kr.,

14. beträffande *anvisande till skolöverstyrelsen av medel för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet* av Ingrid Diesen (m) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 48 som börjar med "Den i" och slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

För utvecklingsarbete bland barn fordras kunskap om barn. Sådant utvecklingsarbete bör bygga på hittills vunna psykologiska och pedagogiska rön. Det pedagogiska forsknings- och utvecklingsarbetet bedrivs inom skolans ram, varför det bör vara rationellt och rimligt att också kulturellt utvecklingsarbete bedrivs i samverkan med skolans institutioner och organ.

Kunskap om pågående projekt och kännedom om förutsättningar att starta nya finns företrädesvis på lokal eller regional nivå. En satsning på kulturellt utvecklingsarbete bör därför inte avse central nivå utan bör, för att få maximal effekt, riktas mot de organ som kan realisera dessa intentioner. Utskottet anser att skolöverstyrelsen besitter ovan nämnd nödvändig pedagogisk kompetens och därför bör få i uppdrag att fördela här avsatta medel lika till länsskolnämnderna, som besitter kunskap om lokala förhållanden. Medel bör inte fördelas efter elevantal i de olika länen, vilket skulle gynna tätbefolkade områden. En viktig fråga är barnens kulturella förhållanden i glesbygden. Därför bör medlen fördelas lika till alla länsskolnämnder. Resurserna skall användas för att fånga upp enskilda initiativ i syfte att vinna erfarenhet av hur olika projekt kan påverka barns kulturintresse samt ge kunskap om vilka olika vägar man kan slå in på för att främja en sådan utveckling. I fråga om projekt som rör förskolan bör samråd ske med socialstyrelsen. Projekten bör syfta till att förstärka barns kreativitet etc.

Utskottet vill därför med anledning av motionen 1978/79:2299, yrkande 6, och med hänsyn till att av där föreslagna medel 500 000 kr. under utskottsbehandlingen förts över till kulturrådet tillstyrka att 1 milj. kr. anslås till skolöverstyrelsen.

dels utskottets hemställan under 37 bort ha följande lydelse:

37. att riksdagen beträffande anvisande av medel till skolöverstyrelsen för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet med anledning av motionen 1978/79:2299, yrkande 6, såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall anvisas 1 000 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

15. beträffande anvisande till Operan, Dramatiska teatern och vissa angivna centralmuseer av medel till utvecklingsarbete inom barnkulturområdet av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 48 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "centrala museerna" bort ha följande lydelse:

För de centrala kulturinstitutionerna är det en viktig uppgift att utveckla en aktiv barnverksamhet. Sedan länge bedrivs också en sådan vid Operan, Dramatiska teatern och de statliga museerna, men dessa institutioner behöver stimulans genom ökade resurser. Avsikten med de förstärkningar som föreslagits i propositionen är att ge möjligheter till ett utvecklingsarbete som genom kulturrådets medverkan kommer teater- och museiverksamheten i hela landet till godo. Utskottet tillstyrker de i propositionen föreslagna medelsanvisningarna till de nämnda institutionerna och avstyrker alltså yrkande 4 i motionen 1978/79:2298.

dels utskottets hemställan under 38 bort ha följande lydelse:

38. att riksdagen beträffande anvisande av medel till Operan, Dramatiska teatern och vissa angivna centrala museer för utvecklingsarbete på barnkulturområdet med avslag på motionerna 1978/79:2298, yrkande 4, och 1978/79:2300, yrkande 4 och 5, samtliga yrkanden såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall anvisas de i propositionen 1978/79:143 under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn beräknade beloppen,

16. beträffande *anvisande till de regionala museerna av medel till utvecklingsarbete inom barnkulturområdet* av Per Olof Sundman (c), Olle Eriksson (c), Karl-Eric Norrby (c) och Kerstin Göthberg (c) som anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 48 börjar med "Det i" och på s. 49 slutar med "av utskottet" bort ha följande lydelse:

Vad beträffar det i propositionen 1978/79:143 föreslagna anslaget om 650 000 kr. till vissa centrala museer anförs i motionen 1978/79:2300 att "det finns goda skäl att anvisa en sådan resurs för insatser över hela landet". Vidare anförs att en så stor del bör fördelas på de regionala museerna att dessa kan utveckla aktiviteter för barn och ungdom.

Utskottet tillstyrker att 650 000 kr. ställs till förfogande för åtgärder inom museiområdet. Det bör ankomma på regeringen att närmare bestämma hur dessa medel lämpligast skall disponeras så att de kommer barn och ungdom över hela landet till del. Vid riksdagens bifall härtill blir yrkande 5 i motionen 1978/79:2300 i huvudsak tillgodosett.

dels utskottets hemställan under 39 bort ha följande lydelse:

39. att riksdagen beträffande anvisande av medel till regionala museer för utvecklingsarbete inom barnkulturområdet med anledning av motionen 1978/79:2300, yrkande 5, beslutar att för ändamålet skall anvisas 650 000 kr. under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

17. beträffande *en särskild medelsanvisning till folkbiblioteken* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar med "Propositionens förslag" och slutar med "yrkande 11" bort ha följande lydelse:

Regeringens förslag om anvisning av 2 000 000 kr. till folkbiblioteken har, som framgått av det föregående, setts som ett tillfälligt bidrag i avvaktan på ett slutligt förslag om massmarknadsutgivning av böcker för barn och ungdom. I och med att utskottet föreslagit riksdagen att anvisa 2 500 000 kr.

till en sådan massmarknadsutgivning har motivet för det särskilda bidraget till folkbiblioteken bortfallit. Även om det givetvis i och för sig skulle vara värdefullt med denna förstärkning av folkbibliotekens resurser också i ett läge då massmarknadsutgivning för barn och ungdom beslutas, anser sig utskottet med hänsyn till den återhållsamhet med utgiftsökningar som i dagens läge är ofrånkomlig inte böra tillstyrka ifrågavarande medelsanvisning. Utskottet tillstyrker alltså yrkande 11 i motionen 1978/79:2298.

dels utskottets hemställan under 40 bort ha följande lydelse:

40. att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:2298, yrkande 11, såvitt nu är i fråga, och med avslag på propositionen 1978/79:143 beslutar att medel till ett tillfälligt bidrag till folkbiblioteken inte skall beräknas under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn,

18. beträffande *anvisande av medel till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar med "Förslaget i" och slutar med "(punkten 20)" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att de bidrag som i dag finns inte fyller de behov barn- och ungdomsorganisationerna har att över en längre tidsperiod kunna planera och utveckla sin kulturella verksamhet. Med anledning härav föreslås att särskilda medel beräknas till bidrag till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet. Bidrag av dessa medel skall kunna sökas av barn- och ungdomsorganisationer och användas för verksamhet med konstnärliga uttrycksformer, dvs. de områden som innefattas i 1974 års kulturpolitiska beslut. Medlen avser främst att täcka centrala kostnader av typ ledarutbildning, material, expertmedverkan etc. men bör i undantagsfall kunna utnyttjas för lokala kostnader om det gäller ett avgränsat försök för att utveckla verksamhetsformerna. Bidraget skall fördelas av statens kulturråd efter förslag från statens ungdomsråd.

Utskottet tillstyrker med det anförda i huvudsak motionen 1978/79:2298, yrkande 3.

dels utskottets hemställan under 42 bort ha följande lydelse:

42. att riksdagen beträffande *anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till barn- och ungdomsorganisationernas kulturella verksamhet* med anledning av motionen 1978/79:2298, yrkande 3, såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall anvisas 4 000 000 kr.,

19. beträffande *anvisande av medel till hembygdsrörelsen* av Per Olof Sundman (c), Olle Eriksson (c), Karl-Eric Norrby (c) och Kerstin Göthberg (c) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar med "Förslaget beträffande" och slutar med "(punkten 22)" bort ha följande lydelse:

I motionerna 1978/79:1874, 1978/79:2272 och 1978/79:2300 (samtliga c) framhålls hembygdsrörelsens stora betydelse för att värna och vårda lokalt och regionalt förankrade kulturella traditioner. I motionerna 1978/79:2272 och 1978/79:2300, yrkande 6, föreslås att 100 000 kr. anslås utöver vad som föreslagits i budgetpropositionen till hembygdsrörelsen för insatser bland barn och ungdom. Detta tillstyrks av utskottet.

dels utskottets hemställan under 43 bort ha följande lydelse:

43. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till hembygdsrörelsen med bifall till motionerna 1978/79:2272 och 1978/79:2300, yrkande 6, båda motionerna såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall anvisas 100 000 kr.,

20. beträffande *anvisande av medel till allmän fritidsverksamhet* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som anser att

dels den del av utskottets yttrande på s. 49 som börjar med "Den i" och slutar med "(punkten 28)" bort ha följande lydelse:

I propositionen om skolans inre arbete (prop. 1975/76:39) innefattades också ställningstaganden till barnstugeutredningens förslag i betänkandet Barns fritid. Därmed markerade den dåvarande regeringen sin helhetssyn på uppväxtmiljön för barn och ungdomar, där både fritiden och skolan är av stor betydelse. Genom den gemensamma behandlingen av såväl skola som fritid fick propositionen karaktären av förslag till en barn- och ungdomspolitisk reform, även om förnyelsen av skolans inre arbete kom att stå i förgrunden. Ett konkret uttryck för strävan att förbättra uppväxtmiljön för barn och ungdomar var införandet av stödet till allmän fritidsverksamhet i kommuner på 25 milj. kr. Detta tilldelades kommunerna under budgetåret 1977/78 men slopades innevarande budgetår vilket utskottet finner högst beklagligt.

I motionen 1978/79:2298, yrkande 12 och 13, föreslås att statsbidraget till allmän fritidsverksamhet återinförs och att 30 milj. kr. avsätts för detta ändamål. Utskottet anser att det finns övertygande skäl för ett införande av statsbidraget, speciellt som det i propositionen påtalas hur viktigt det är att "betydande insatser görs för att främja barns kultur- och fritidsliv i kommunerna". Följande citat ur propositionen belyser också vikten av ett återinförande av SIA-bidraget. "Barnkulturinsatserna skall i största möjliga

utsträckning sättas in i de miljöer där barn redan vistas. Denna grundläggande riktlinje för arbetet med utveckling av barnkulturen leder förutom till hemmen i första hand till skolan och förskolan och till olika former av fritidsverksamhet. --- Införandet av en samlad skoldag öppnar nya möjligheter till ett närmande mellan kultur och skola och ökar skolans möjligheter att fullfölja sin kulturpolitiska uppgift. --- De eftersatta grupperna bland barnen måste uppmärksammas särskilt. --- Nybyggda förortssamhällen erbjuder inte sällan en torftig uppväxtmiljö som inte förmår stimulera barns fantasi, upptäckarglädje och aktivitetslust." Föredragandens synpunkter föranleder emellertid inga förslag i propositionen.

Enligt utskottets bedömning innebär borttagandet av statsbidraget till allmän fritidsverksamhet att ett verkningsfullt instrument för att uppfylla propositionens målsättningar försvann. Erfarenheterna visar att föreningslivet lagt ner stora personella och ekonomiska resurser på att ta sin del av ansvaret för SIA-skolans genomförande. Ungdomsorganisationerna i samråd med kommunerna satsade SIA-medel på att få med handikappade och föreningslösa ungdomar i sin verksamhet. Stödet har möjliggjort verksamhet i glesbygdskommuner och nybyggda bostadsområden och att temadagar och lovverksamhet anordnats.

Bidraget har haft en gynnsam inverkan på de grupper som har svårt att fylla sin fritid med stimulerande innehåll. Barn och ungdomar som vanligtvis inte deltar i organiserad verksamhet har nåtts. Utskottet anser således att redan gjorda erfarenheter visar vilka värdefulla möjligheter för fritids- och kulturinsatser bland barn och ungdom som SIA-pengarna skapade.

Insatser som görs inom föreningslivet är betydelsefulla som motvikt till det kommersiella och många gånger passiviserande fritidsutbudet. Som framhålls i motionen visar undersökningar att ungdomar som tidigt kommer med i någon förening har större benägenhet än andra till föreningsengagemang när de blivit vuxna. Utskottet delar motionärernas uppfattning att föreningslivets betydelse i ett brett kulturpolitiskt perspektiv inte får undervärderas. Föreningslivet behöver ett starkt stöd från samhällets sida. Inte minst gäller detta arbetet bland barn och ungdomar. Utskottet föreslår sålunda med tillstyrkande av motionen 1978/79:2298, yrkande 12 och 13, anvisande av ett särskilt bidrag till allmän fritidsaktivitet i kommunerna. Bidraget bör i enlighet med motionen uppgå till 30 milj. kr. och utgå enligt de riktlinjer som riksdagen fastställde våren 1977 (KrU 1976/77:34).

dels utskottets hemställan under 45 bort ha följande lydelse:

45. att riksdagen beträffande anvisande under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn av medel till allmän fritidsverksamhet med bifall till motionen 1978/79:2298, yrkande 12 och 13, förstnämnda yrkande såvitt nu är i fråga, beslutar att för ändamålet skall anvisas 30 000 000 kr.,

21. beträffande *medelsanvisningen under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn* av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp) som – vid bifall till reservationerna 9, 11 och 15 eller till en eller flera av dem – anser att utskottet under 47 bort hemställa att riksdagen till *Bidrag till kulturell verksamhet bland barn* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar det av utskottet förordade reservationsanslaget med den ändring som föranleds av riksdagens beslut med anledning av nämnda reservationer.

22. beträffande *medelsanvisningen under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn* av Per Olof Sundman (c), Olle Eriksson (c), Karl-Eric Norrby (c) och Kerstin Göthberg (c) som – vid bifall till reservationerna 16 och 19 eller till endera av dem – anser att utskottet under 47 bort hemställa att riksdagen till *Bidrag till kulturell verksamhet bland barn* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar det av utskottet förordade reservationsanslaget med den ändring som föranleds av riksdagens beslut med anledning av nämnda reservationer.

23. beträffande *medelsanvisningen under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönnung (s) som – vid bifall till reservationerna 17, 18 och 20 eller till någon eller några av dem – anser att utskottet under 47 bort hemställa att riksdagen till *Bidrag till kulturell verksamhet bland barn* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar det av utskottet förordade reservationsanslaget med den ändring som föranleds av riksdagens beslut med anledning av nämnda reservationer.

24. beträffande *medelsanvisningen under anslaget Bidrag till kulturell verksamhet bland barn* av Ingrid Diesen (m) som – vid bifall till reservationen 14 – anser att utskottet under 47 bort hemställa att riksdagen till *Bidrag till kulturell verksamhet bland barn* för budgetåret 1979/80 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 9 435 000 kr.

Särskilda yttranden

vid **punkten 1** (Principiella synpunkter m. m. beträffande kulturinsatser för barn)

1. beträffande *riktlinjer för kulturinsatser för barn* av Ingegärd Fränkel (fp), Ingrid Diesen (m), Gunnar Richardson (fp) och Arne Remgård (fp):

Riksdagen antog 1974 riktlinjer för den *statliga kulturpolitiken* och fastställde därvid *mål för kulturpolitiken*. Kulturutskottet framsförde därvid följande: "Otvivelaktigt erbjuder det stora svårigheter att i ett begränsat antal kortfattat

formulerade punkter ange målen för den statliga kulturpolitiken och det är därför helt naturligt att det finns synpunkter med vidsträckt giltighet inom det kulturpolitiska området som inte kommit till direkt uttryck i propositionens målformuleringar” (KrU 1974:15, s. 19).

De av riksdagen antagna riktlinjerna och fastställda målen gäller som synes den *statliga kulturpolitiken*. När föredragande statsrådet i barnkulturpropositionen framhåller att det är nödvändigt att insatserna för barnens kulturaktiviteter *utformas* utifrån bestämda utgångspunkter för att de skall bli så verkningsfulla som möjligt innebär detta självfallet inte att några nya riktlinjer för kulturpolitiken föreslås. De fyra ”utgångspunkter” som anges gäller *verksamhetsformerna*, dvs. de lämpliga *medlen* för att nå de fastställda målen. Detta har helt missuppfattats i motionen 1978/79:2298 (s). Den nödvändiga distinktionen mellan riktlinjer för den statliga kulturpolitiken och för verksamhetens utformning har märkligt nog inte heller gjorts i utskottets betänkande.

2. beträffande *en arbetsgrupp i regeringskansliet* av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s) och Catarina Rönning (s):

På samma sätt som när det gäller arbetet för jämställdhet mellan män och kvinnor krävs en ständig uppmärksamhet i reformarbetet på alla områden om det skall bli möjligt att radikalt förbättra barnens villkor. Enligt vår mening är det motiverat att en särskild arbetsgrupp i regeringskansliet får medverka till att barnens situation bättre uppmärksammas i det löpande reformarbetet. Det ankommer emellertid på regeringen att avgöra i vilka former arbetet i regeringskansliet skall bedrivas.

3. beträffande *uttalanden om att kulturinsatser för barn skall präglas av frihet, mångsidighet och kvalitet, om decentralisering samt om kulturskaparnas medverkan i förskola och skola* av Ingrid Diesen (m):

Redan när de allmänna målen för samhällets kulturpolitik fastställdes 1974 ville vi från moderat håll införa en övergripande målformulering, som skulle fastslå kraven på frihet, mångfald och kvalitet. Detta avvisades av riksdagen. Vi har sedan återkommit med liknande förslag, senast i en partimotion vid årets riksmöte. Även denna gång avvisade majoriteten vårt yrkande. Vi har ingen anledning att ännu en gång under våren ställa vårt yrkande under votering men vidhåller naturligtvis vår uppfattning att kulturlivet i sin helhet och inte minst kulturinsatser för barn skall präglas av frihet, mångsidighet och kvalitet.

I motionen 1978/79:2299 har vi också påtalat att de i propositionen föreslagna insatserna för barn i stor utsträckning avser central nivå, inte minst kulturrådet. Vi anser att erfarenheterna av hur man bäst intresserar och engagerar barn finns inom de institutioner, grupper, organisationer och föreningar som svarar för verksamheten. En del av det anslag som enligt

propositionen skulle avsättas för kulturrådet bör gå till skolöverstyrelsen för att fördelas lika till landets länsskolnämnder. En större kunskap om barn och barns utveckling finns otvivelaktigt hos skolöverstyrelsen jämfört med kulturrådet.

Förskolan och skolan har ett stort ansvar för barnens kulturella fostran. I motionen har vi betonat att förskolan och skolan skall stimulera och främja barns skaparglädje, men också fostra barnen till att förstå och uppskatta olika slag av kultur. Skolan måste också stimulera till ett sådant kulturintresse att eleverna självmant söker sig till kulturyttringar på ett aktivt och engagerat sätt. Skolan bör därför engagera pedagogiskt intresserade kulturskapare som kan visa vad de arbetar med och hur de arbetar. Detta kan skapa en ökad förståelse för konstnärens roll i samhället. Det hade därför varit värdefullt om propositionen också hade föreslagit åtgärder för hur den ökade medverkan av kulturskapare, som också propositionen nämner, i praktiken skall genomföras.

Översikt över motionernas behandling

Motion	Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i				
	nr	utskottets yttrande s.	utskottets hemställan punkt 1 (s. 21–22) mom.	hemställan punkt 2 (s. 50–54) mom.	reservation nr särskilt yttrande nr
1978/79:					
435		40–41		9	
439		39		6, 7	
606 yrk. 1		38		2	
.. 2		38		3, 7	4, 6
607		20	14		3
610		48		32, 34	12, 13
611		38–39		5, 7	5, 7
612		46		27	10
618 yrk. 2		38		4, 7	
906 yrk. 2		46		26, 31	
.. 3		44		21, 31	
.. 4		45–46		25	
1299		48		32, 33, 34	12, 13
1303		39		7	
1313		41		10	
1319 yrk. 1		42		14	
.. 3		42–43		15	
.. 4		40		8	
1854		19	9		
1858		20	12		
1874 yrk. 1		38		3, 7	4, 6
.. 2		45		24	
.. 3		45		22, 47	9, 21
.. 4		46–47		28	11
.. 5		40–41		9	
.. 6		20	13		
2131 yrk. 2		37–38		1, 7	
2243		19	10		
2272		49		43, 47	19, 22
2298 yrk. 1		17	3		2
.. 2		17–18	4		
.. 3		49		42, 47	18, 23
.. 4		48–49		36, 38, 47	15, 21
.. 5		41–42		11, 12	
.. 6		43		17, 18, 47	8
.. 7		43		16, 47	8
.. 8		44		20	
.. 9		45		22, 47	9, 21
.. 10		46–47		28	11
.. 11		46–47, 49		28, 40, 47	11, 17, 21, 23
.. 12		49		45, 47	20, 23
.. 13		49		45	20

Motion		Motionsyrkandena behandlas på nedan angivna ställen i			
nr	utskottets yttrande s.	utskottets hemställan punkt 1 (s. 21-22) mom.	hemställan punkt 2 (s. 50-54) mom.	reservation nr	särskilt yttrande nr
yrk. 14	16-17	1			1
" 15			47	23	
2299 yrk. 1	17	2			
" 2	18	5		1	
" 3	18	6			3
" 4	18-19	7			3
" 5	19-20	11			3
" 6	48-49		36, 37, 47	14, 24	
" 7	19	8		2	
2300 yrk. 1	38		3, 7	4, 6	
" 2	47		30		
" 3	46-47		28, 47	11, 21	
" 4	48-49		38, 47	15, 21	
" 5	48-49		38, 39, 47	15, 16, 21, 22	
" 6	49		43, 47	19, 22	
" 7	43		16, 17, 18, 47	8	
" 8	43-44		19		
" 9	43-44		19		
" 10	42		13		
" 11	49		44, 47		
2301 yrk. 1	20	14		3	
" 3	46-47		28	11	
" 4	47		29		
" 5	45		23		
" 6	20-21	15			
" 8	40, 41		8, 11		
" 9	43, 45, 46-47, 49-50		17, 18, 22, 28, 41, 46, 47	8, 9, 11, 21	

Innehåll

	Sid.
Inledning	1
1. Principiella synpunkter m. m. beträffande kulturinsatser för barn Utskottets yttrande s. 15	8
2. Medelsanvisningar	22
Utskottets yttrande beträffande	
A. Bidrag till kulturverksamhet inom organisationer s. 37	
B. Filmstöd s. 39	
C. Litteraturstöd s. 44	
D. Bidrag till folkbibliotek s. 47	
E. Riksutställningar s. 48	
F. Bidrag till kulturell verksamhet bland barn s. 48	
Reservationer	55
Särskilda yttranden	68
Översikt över motionernas behandling	71

